

PREDSEDNIK TRUMAN je v službi načelnika najmočnejše države na svetu v tako veliki zmedi, da ne ve, kje se ga glava drži. Tako zatrjujejo časnikarji, ki imajo z njim opravka vsak teden. Pa si vzame čas, da gre tu pa tam na oddih in poljubi na ljubo tej ali oni materi kakega otroka. Gornje je eden izmed takih prizorov. Truman in otrok se neprijetno počutita.

Obravnava proti vojnim zločincem v Nuerenbergu

HITLERJEVI DALEKOSEŽNI NAČRTI, KI JIH ZAPADNE SILE NISO HOTELE VIDETI. — RUDOLF HESS BLAZNEŽA DOBRO IGRAL. — PROSEKUTORJI NE BODO POVEDALI VSEGA

V starodavnem Nuerenbergu v Nemčiji se vrši obravnava proti dvajsetim nacijem, ki jih vodilne zavezniške sile smatrajo za glavne vojne zločince. Samo dvajset jih je. Nekaj zločincev nižje stopnje je bilo že sojenih, nekatere izmed njih so obsojili v smrt, in še precej pa jih čaka obravnava.

Počasen proces

Predno so se zavezniški sporazumeli, kakšno sodišče si naj osnujejo za obravnavo proti vodilnim nacističnim tolovajem, je vzele dolge mesece, kajti posvetovali so se o tem še predno je bila vojna končana. Glavno besedo vseskozi imajo ameriški in angleški prosekutorji. Načelnik sodišča je Anglež Lord Chief Justice Geoffrey Lawrence. Glavni ameriški prosekutor je član zveznega vrhovnega sodišča Robert H. Jackson. Njegova asistenta sta Sidney S. Alderman, ki je bil tu pravni svetnik neke železniške družbe, in Thomas Dodd. Prideljena jim je velika skupina drugih pravnikov in raznih vsečakov v sodnih zadevah. Pomožni pravnik major gen. William J. Donovan je že odstopil (27. novembra). Angleška časniška agencija Reuters pravi, da se je Donovan poslovil zato, ker je nezadovoljen z načinom obravnave.

CHICAGO

Vprizoritev veseloigre v treh dejanjih

"Hiša gospoda Harringtona"

V NEDELJO 9. DECEMBRA v Dvorani SNPJ.

HUJSKANJA PROTI RUSIJI IN INTERVENCIJE NISO POT V MIR

Celo med navadnimi vojaki je šel glas, da ko opravimo s Hitlerjem, bomo na Rusijo udarili in potem šele bo mir. Roosevelt je pobijal to propagando in uspelo mu je, da sta ti dve deželi, razen v času pakta med Hitlerjem in Stalinom, zelo dobro izhajali. Ko je Hitler napadel, je bil Roosevelt med prvimi z izjavo, da bo Sovjetska unija deležna ameriške materialne pomoči, da si naša dežela tedaj še ni bila v vojni.

Mnogi ameriški in angleški politiki niso bili Rooseveltovega mnenja. Javno so izražali željo, da bi Nemčija in Rusija druga drugo izkrjavali. Kajti ne sme se nikoli prezreti dejstva, da so zapadne sile ob Hitlerjevem oboroževanju toliko mižale radi tega, ker so smatrale, da se pripravlja za udar le proti vzhodu. Mar ni njegovo gibanje nastalo v znamenju gesla, da je Nemčija poklicana zavezati komunizem? (Namreč Rusijo.)

Ob koncu vojne se je res dogodilo, da je bila Rusija izmed zmagovalnih velikih dežel najbolj upehana in njene izgube so v primeri z drugimi — tudi v primeri z nemškimi — največje, bodisi v življenjih in materialno.

Ko je Nemčija kapitulirala, in potem še Japonska, bi moral na temelju zavezniških proglašev za vladati mir, ki bi bil trajen.

Samo idealisti, ki plavajo v oblakih, so lahko verjeli, da se to res dogodi. Je nemogoče, dokler bodo po svetu prevladovali imperialistične težnje in pa sistem, ki temelji na izkoriščanju delovne mase in malih ter velikih dežel, kot sta n. pr. Kitajska in Indija, za privatni profit.

Na veliko začudenje anglo-ameriškega imperalizma se je tudi Sovjetska unija podala v napore za ekspanzijo. Pravi, da ji je to potrebno za varnost in za ščitenje njenih gospodarskih interesov.

Senator Johnson iz Colorada je v zbornici zahteval od vlade, naj deluje za mir odločno, preudarno in z zalogo atomskih bomb. Svoj govor je indirektno naslovil Rusiji. Senator Wheeler iz Montane je udrihal štiri ure proti jalovi vnvanji politiki zvezne vlade in proti ruski in angleški agresivnosti. Bivši ameriški poslanik pri kitajski vladi general Patrick J. Hurley je lopnil po state departmentu, češ, da splet-kari med kolonialnim in komunističnim imperalizmom, namesto da bi v Aziji zastopal ameriške interese.

A vendar, na Kitajskem smo mi podvzeli intervencijo. Na Javi in v Indokini Angleži. Rusi indirektno v Mandžuriji in Perziji. Ozračje je napeto in ni ga še državnika, ki bi bil dovolj močan zavreti voz, kateri nas pelje v tretjo svetovno vojno.

ČRNA BORZA NAJVEČJE RAKETIRSTVO ZA IZRABLJANJE BEDNIH V EVROPI

Dne 29. novembra je poročevalce radio družbe Columbia Broadcasting poročal iz Nemčije, kako silno se je v ameriški in angleški zoni razpasla črna borza ("black market") in da so v slučaju, o katerem je govoril, prizadeti največ — Američani in Angleži. Ne zato, ker kupujejo na črni borzi, ampak ker prodajajo tisto blago, ki ga pošilja tja bednemu ljudstvu v

splošno nimajo več. Zastopniki kapitala so predlog odbili, in na svoj način sta jim pritrdila Wm. Green in J. L. Lewis, ker nista mogla skriti sovraštva do CIO. Medtem ko so tako štiri tedne trafil čas, da "odvrnejo" val stavk, je nastal štrajk v tovarnah korporacije General Motors. Unija je storila vse, da bi pridobila vodstvo korporacije v sporazum. Podpredsednik unije avtvinih delavcev (CIO) Walter Reuther, ki je ob enem načelnik avtvinih delavcev pri G. M., je v imenu odbora dejal korporaciji: "Dobro, ako res ne morete zvišati plače 30 odstotkov ne da bi ob enem podražili avte, prepričajte nas s tem, da skupno, z merodajnimi vladnimi uradniki vred, pogledamo v vaše knjige." Ravnateljstvo G. M. je odgovorilo, da svojih knjig ne da-

Stroški vlade v inozemstvu 59 in pol milijarde

Tajnik trgovskega departmeta Henry Wallace je poročal, da znašajo stroški Zed. držav skozi zadnjih pet let v inozemstvu 59 in pol milijarde dolarjev, ali sedem milijard več kot pa so znašali vsi stroški Zed. držav v prvi svetovni vojni. Od tega odpade čez 42 milijard na "lend-lease" dajatve, povrnitve pod isto oznako (lend-lease) pa znašajo — skoro vse od Anglije, \$5,600,000,000. Ostale milijarde tej deželi ne bodo nikoli vrnjene, ker se smatra, da so bile za veznikom dane v pomoč v skupni vojni proti sovražniku.

Za nevojaške stvari je ameriška vlada potrošila v zadnjih petih letih v inozemstvu — ne-štvešči lend-lease, \$13,045,000,000. Za plače našim vojakom in mornarjem v inozemstvu se je izdalo nad šest milijard.

Latinska Amerika je dobila v tej dobi za potreščine, ki smo jih kupili od nje, dve in pol milijardi dolarjev in nad pol milijarde ima dobiti za še nedostavljena naročila. Dasi je naša vlada z Argentino že par let napol skregana, smo vseeno naročili od nje raznega blaga za \$123,000,000. Velika naročila so dobila od nas v prošlih 5. letih na račun vojne posebno dominjoni Velike Britanije, v prvi vrsti Kanada, ki je prejela \$538,000,000, največ za aluminij in ladje.

To je bila torej v vseh ozirih silno draga vojna. In stroški z njo bodo trajali še več generacij, če pa med tem zagazimo v novo vojsko, se lahko sprijaznimo s popolnim bankrotom in polomom vsega sveta.

PREDSTAVA V CHICAGU

To nedeljo 9. dec. ob 3. poprvizorite dramski odsek kluba št. 1 JSZ veseloigro "Hiša gospoda Harringtona". Vršila se bo v dvorani SNPJ.

ški vojniki in aretiranci bodo nadomestili z drugimi odpuščenimi vojniki.

(Dan pozneje je bilo po istem radiu pojasnjeno, da je bilo poročilo o šeststo aretirancih točno, toda to niso bili angleški in ameriški bivši vojniki, ampak večinoma bivši prisilni delavci, ki jih je v minulih tednih uposlila UNRRA. Sedaj pa jih nadomešča z našimi in angleškimi odpuščenimi vojniki.)

Nedavno se je v ameriški javnosti razglasilo, da mnogi naši vojniki v Nemčiji pošiljajo domov najmanj še enkrat toliko denarja kot znašajo njihne plače. Kje ga dobe? Prodajajo odviske na črni borzi za tak denar, ki ga lahko izmenjajo v dolarje, pa je dobiček. Ameriška vojaška oblast in tudi vlada je obljubila, da se bo temu storilo konec.

Ni še pozabljeno, kako so ameriški častniki in vojniki, ki so imeli v področju ameriške

(Nadaljevanje na 3. strani.)

KOMENTARJI

Balkan je postal za kronane glave in za dvorjane zelo "neobljubljena" dežela. Samo rumunski kralj se še drži, a tudi on menda le radi tega, ker se včasih obrne na ameriško in angleško vlado, naj ga ščitita pred predsednikom vlade Petrom Grozo ter mu pomagata spremljati Rumunijo v "demokracijo" državo... Premier Groza je torej za Mihaela res "groza".

Peter II., ki je Mihaelov bratranec, je nedvomno čutil, da bo kraljevsko službo izgubil in z njo vred tisočake, ki jih sedaj nič več ne bo. A kot poroča angleška časniška agencija Reuters iz Londona, je Peter pomamral, da je "suh" in mu bo težko živeti. Odločil se je pustiti razkošni hotel, kjer je bil njegov "zamejni dvor" in se preselili z ženo kam na deželo, kjer ni vse tako drago. Ni verjetno, da je Peter "brok", kajti prejemati tolikšne vsote na mesec kot jih je on, in vrh tega imeti še kraljevski luksuz plačan — nekaj si je menda ja dal na stran... In poročila o njegovih vlogah v Sviči, v New Yorku in v Londonu menda niso bila vsa izmišljena. Ob enem je sklenil napisati knjigo, da razkrinka Tita. Sicer je ne bo napisal on, ampak kdo drugi v njegovem imenu. Nadejajo se od nje velikega dobička.

Zog, ki so ga zavezniški poslali po prejšnji vojni Albaniji za kralja, je ogoljufal Mussolinija in njegovo Italijo za cel milijon. Pa ga je menda že prilično potrošil. Pred tedni je tipal v Londonu, kako bi bilo, če bi ga poslali nazaj v Albanijo, da jo demokratizira in očisti komunistov. Pa mu niso nikjer odprli vrat.

Grški kralj George se zelo togoti nad Bevinom, ker ga je pustil na cedilu in Churchillovo politiko v Grčiji okrenil proti rojalistom. "Dogovor z regentom glede bodočnosti Grčije in vprašanja monarhije me nič več ne veže," je jezno dejal. Medtem se je v Grčiji osnovala nova vlada, o kateri pravijo, da je liberalna. Saj kralj George se je dušal, da ni v nji nobenega mo-

narhista. Morda je tudi George že prilično "suh". In vsi ti ubežni kralji in kraljički ter drugi dvorjani, ki so dobili po pobegu zavetje v Angliji, čutijo, da jim sedanja angleška vlada ne bo stregla kot jim je torijska vlada.

(Konec na 5. strani.)

NEKAJ POJASNIL O AMERIŠKEM DRUŽINSKEM KOLEDARJU

Ničesar ni bolj neprijetno kot se opravičevati radi zamud. Koledar za letošnje leto je izšel lani šele 18. dec. Namreč dobili smo ga omenjeni dan iz knjigoveznice.

Letos smo se trudili, da bi izšel preje, toda okoliščine so take, da nam namere ni bilo mogoče izvesti. Koledar je v delu, a dogotovljen še ni. Primanjkuje nam pomoči v uradu in tudi v tiskarni je mogoče izvršiti z danimi močmi le toliko dela in ne več. Ista velja tudi za knjigoveznico.

Kar se tiče vsebine koledarja, bo sijajna. Med sotrudniki je zastopani z daljšim spisom Etbin Kristan, ki je napisal vanj krasno povest. Dalje so zastopani s prispevki naši znani stari in novi sotrudniki Anton Garden, Katka Zupančič, Anton Slabe, Marya Omahen-Mohar, John Žigman, Anton Shular, Joško Oven, Fred A. Vider, Frank Česen, Joseph Chesarek, Janko N. Rogelj, John Goršek, Janko Zega, Albina L. Furlan in par drugih.

Zanimivi so v letniku 1946 spisi iz starega kraja, nanašajoči se na osvobodilno borbo, med drugimi daljši spis o podtalnih tiskarnah, iz katerih so širili med nard protifaistični tisk ter ga obveščali o partizanski fronti.

Zelo lepe so pesmi Toneta Seliškarja, ki so tudi bile napisane v borbi za osvoboditev naroda.

In naravno knjiga bo fino ilustrirana. Ako nam bi bilo mogoče dobiti koga začasno v urad, kot smo ga za izredna dela dobili prejšnja leta, in če ne bi bilo toliko drugih zaprek, ki se jih lahko pripisuje na rovaš ne še končanih vojnih razmer in čezmerni zaposlenosti vseh naših aktivnih ljudi, ne bi bilo treba tega opravičevanja. Ampak zagotavljamo vse, da bo i ta letnik Am. družinskega koledarja knjiga, na katero boste lahko z nami vred ponosni.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Društva, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

KDO JE ZMAGAL V AVSTRIJI?

O volitvah v Avstriji, ki so se vršile 25. novembra, je bilo veliko pisanja. Poudarjano je bilo, da so se vršile demokratično, kakor npr. nekaj tednov prej na Ogrskem in pred meseci na Finskem vzlic prisotnosti ruske armade v teh krajih.

Volitve v Avstriji so bile res demokratične, vprašanje pa je, če je v njih demokracija tudi zmagala. Prodrila je z malo večino glasov nova stranka, imenoma ljudska stranka, v kateri so se združile vse bivše avstrijske konservativne stranke in reakcionarne struje. V glavnem velja ta nova stranka za naslednico bivše krščansko socialne (klerikalne) stranke v Avstriji. Ker je 1. 1934 pomagala z vso močjo uvesti klerofašizem v Avstriji, bi se pod svojim starim imenom ne mogla več oglašati za "demokratično". Tudi njeni takratni voditelji so kompromitirani, kajti paktirali so z Mussolinijem in Vatikanom, da so vrgli socialistično siloma iz uradov, povzročili civilno vojno in Avstrija je imela skozi štiri leta klerofašističnega diktatorja Dollfusa in Schuschniggga, nato pa jo je Hitler pobasal — kot se je dogajalo na obravnavi v Nuerembergu, ne brez sodelovanja avstrijskih fašistov, ki so mu v stajprej pripravili pot.

Stara stranka pod novim imenom si je dobila tudi novega voditelja. Piše se Leopold Figl. Star je 43 let in njegova prednost je v tem, da ga je dal Hitler tri leta zapreti, kar je zanj sedaj velika čast.

Pred volitvami so ugibali, da bodo prišli iz boja socialdemokrati kot najjačja stranka. Dobili so nekaj mandatov več kot leta 1930, ko so se v Avstriji vršile poslednje volitve pred postankom diktature, a manjkalo jim je okrog 175.000 tisoč glasov, da bi imeli večino, in prav toliko so jih dobili komunisti. Zato jih je socialdemokratsko glasilo Arbeiter Zeitung v uvodniku ostro kritiziralo, češ, da so s svojo listo in kampanjo le razdrli delavske vrste in s tem pripomogli k zmagi ljudem, ki so Avstriji storili že toliko hudega.

V novem parlamentu ima katoliška ljudska stranka 85 sedežev, socialdemokrati 77 in komunisti tri. Prejšnji premier socialdemokrat Karl Renner, ki si je od ameriške in prejšnje Churchillove vlade dobil le s težavo priznanje, in tudi sedanja je pomisljala, je odstopil in vaje je prevzel omenjeni Leopold Figl z izjavo, da je za koalicijski režim. Kajti njegova stranka sama Avstrije ne bi mogla izvesti iz težav.

Precej zasluge za zmago konservativcev in bivših klerofašistov se lahko pripiše tudi angloameriškim okupacijskim oblastim. Od takih častnikov in uradnikov se vendar ne more pričakovati, da bi bili naklonjeni kakim socialističnim stranki, ker spadajo med boljše ljudi, torej se tudi družijo med boljše družbo.

Politično je Avstrija po teh volitvah sedaj nekako tam kot je bila leta 1930. Ali bo čez par let spet klerofašistična, kakor je postala takrat? Ne, če ne nastanejo v Evropi novi Mussoliniji in novi Hitlerji. A izgleda, da svetovni toki ne bodo vodili nazaj v fašizem pač pa naprej v socializem.

Zaton dinastije Karadžoržević

Od vsega začetka jugoslovanskega osvobodilnega gibanja pod vodstvom Tita je bilo jasno, da je za odpravo monarhistične oblike vlade. Najprvo je proglasilo Jugoslavijo za federativno demokratsko državo, kralja pa ni omenjalo, ker je bilo treba računati s Churchillom in Rooseveltom. Ta dva sta na sestanku v Quebecu jugoslovanskemu Petru in grškemu Georgu obljubila, da se po zmagi zaveznikov vrnejo na njune prestole. Zato so morali partizani z ozirom na vprašanje bodoče oblike države — namreč da-li naj ostane monarhija, ali pa se okliče za republiko, delati po anglo-ameriškem pravilu "legalno".

To, da Petra nočejo nazaj, je postalo Londonu kmalu jasno. Enako jim je bilo znano — saj so se šli Angleži sami prepričati — in ameriški častniki, da se osvobodilno gibanje v Jugoslaviji bori proti Nemcem in Italijanom toliko kot se niso uporniki v nobeni drugi okupirani deželi. In ob enem proti kvizlingom. Od kraja je imel Draža Mihajlovič vso slavo. Ko ga je Titovo gibanje obsenčilo tudi v očeh Churchilla, je osnoval svoj "demokratsko osvobodilni odbor" v "šumih in gorah Jugoslavije" in za predsednika odbora si je izbral Živka Topaloviča. Pošiljali so proglase proti Titu in njegovim partizanom zamejni vladi in kralju Petru v London, Churchill in Edenu, Rooseveltu in Hullu. V vseh teh proglasih so s podpisom predsednika Topaloviča poudarjali svojo zvestobo kralju Petru, misleč, da bo to pri vladi v Londonu in v Washingtonu najbolj držalo.

Pa ni Churchill je taktiko spremenil in hvalil v parlamentu Tita in osvobodilno fronto Jugoslavije. Ko se je zmaga bolj in bolj nagibala na zavezniško stran, je bilo treba rešiti tudi takozvano jugoslovansko vladno krizo. Na terenu je bil osvobodilni odbor, ki je funkcije vlade resnično vršil, v Londonu je vedrila zamejna vlada in trošila stotisočake za svoj in kraljev luksuz. Tako ni moglo iti. Treba je to zamotano jugoslovansko razprtje med zamejni in Titom rešiti nekako tako, da bo res legalno in ustavno, so rekli Angleži. Po dolgih pogajanjih, v katerih so zastopniki angleškega foreign office pridno sodelovali in mešetarili, je bil sklenjen sporazum tako, da se zamejno vlado ukine, nekaj njenih članov pa vstopi v reorganiziran osvobodilni odbor v Beogradu,

RUSKI IN AMERISKI VOJAKI V BERLINU so se od kraja dobro razumeli, kot je vidno iz gornje slike. A poslednje tedne pa se gledajo grdo, kjer se srečajo. Bilo je mnogo pretepotov in tudi ubitih je bilo nekaj v njih, baje največ ruskih vojakov. Koučno sta se ameriško in sovjetsko poveljstvo domenila, da je najbolje, če ruski vojaki ne prihajajo v ameriško zono v Berlinu, ameriški pa v rusko ne.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Ni vsak začetek težak...

Neka čikaška ljudskošolska učiteljica se je hudo vznemirila: eden od njenih učencev je kazal znake neke "čudne, nepoznane, morda celo nalezljive bolezni". Šolski zdravnik je brez posebnih instrumentov kaj hitro ugotovil, da je učenec — po domače rečeno — natrkan. Izkazalo se je, da ga je mati zdravila proti prehladu — ne s čaji z medom in limono — ampak z žganjem.

Iz navedenega se da sklepati, da se je tukajšnjim ljudskim šolam le redkokdaj baviti s problemom, ki je bil šolam v stari domovini stalen križ, zlasti še v vinorodnih krajih. Sicer pa ameriški deci vsaj na splošno ne manjka meda ne sadja, ne sadnih sokov ter raznih neopojnih pijač. Imajo marmelade, bonbone in nešteto drugih sladkarij, čijih krona je seveda sladole. Se preveč je vsega tega. Zato pač ni vzroka, ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislastih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "rad-bil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odraslih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šile, tedaj se junaški premaga. Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadevnih začetniških težav. Če je dobljenec moral skoro vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdržanja pil tudi iz kupice. In če ga je po zavžitnem zelenem sadju pobolelo, "malisengaista" pa pri hiši ni bilo, so ga zdravili z brinovcem, ali pa s kakšnim drugim "ovcem".

Vkljub temu je bilo med šolsko mladino razmeroma le malo rednih "pivcev".

Cijka je bila za svojih dopolnjenih šest let nekoliko premaj-

hno, vendar še lepo okroglo punčee. V prvi klopi je sedela, a kar se učenja tiče, je tičala prav na zadnjem koncu. Hudo si je prizadevala, da bi si s težavo pridobljeno ohranila, pa je vse sproti izpuhtelo iz njene gladko počesane glave. So bili pa tudi dnevi, ko si Cijka ni prav nič prizadevala in so se ji oči nekam motno svetile. Na take dni ni slišala dobro. Če je bila poklicana, se je morala ozreti na desno in levo, da se je uverila, da je ušesa ne varajo. Potem je naglila glavo po strani, si smehljalje drgnila dlan ob dlan in ne bev ne mev iz njenih ust.

Ko pa so se ji nekoč noge zapletle, da je padla na nos in se hahljaje ter prepočasi pobirala s tal — ni bilo nobenega dvoma več.

Po šoli je prišla njena mati. "Oh, saj znam, zakaj ste me pozvali," in je globoko vzdihnila. "Če bi skrili flašo in angelu pod perot, ali pa samemu vragu pod rep — da mi ne zamerite — ona bi jo zatipala in našla. Ko slama je bila že tepena, a ne pomaga nič. Kriva sem pa jaz, še bolj pa moj mož. To dete, znate, nam je Bog navrgel. Pabrk je. Z drugo deco je mož še ne kako potrpeč, siten kakor je. To revšče pa se skoro ni smelo oglašati. In da ne bi oče klel in halovajnil, sem omakala rogelj od prtička v rakijsko. Pa je dete celo mozgalno in zaspalo. In se navadilo. Tako je, vidite."

Bilo je prvič, da sem videla Cijko vso potrto od žalosti. "Moj mama so me zatožili..." in je zaihtela na glas.

"Ne mama, ampak ti sama si se zatožila že večkrat..." in dala si ne želi, da bi bila res tako brihtna, kakor zgleđa, sem jo vprašala. Na srečo sem pogodila pravo struno. Sredi solz se ji je obrazek zjasnil, nevervano me je pogledala ter spremijala moje nadaljne besede s kimanjem, ali z zanikanjem, kakor je

naneslo. Končno pa je vsa iz sebe izjela: "Pa mi oče potem ne bodo več rekli buča, pa bet, pa platišče..."

Atomskih bomb bi po Cijkini zaslugi res ne bilo nikoli. Razredov ji pa le ni bilo treba ponavljati.

Katica je bila že večja. Ni pila rakijske, "o neee-huuu-fuj!" — Ampak malo vina vsak dan, to je pa zdravo... Treba je bilo packe v njenih zvezkih spraviti v zvezo z vinom, pa še morebitne packe pozneje v življenju — in je pomagalo. Vsaj zvezki so bili poslej čednejši.

Janezek je "pokušal" žganico samo, kadar ga je ščipalo. "Vino — eeeh..." in je zmignil z rameni ter se v zadregi nasmešnil. Bil je droben in suh in je le težko "držal svojo vodo... Oče njegov je povedal: "Kakor je mali majhen in slab, vendar ga ni barila, da se ga ne bi lotil..." Kakor s prejšnjimi, se je bilo treba tudi z Janezkom pogovoriti na samem. Pomagalo je največ vprašanje, ali hoče tudi pozneje kot fant "dišati" po vlažnih hlačah...

Mirko je imel tudi svoje "dneve", pravzaprav le popoldanske. On ni stikal za flašo, kot Cijka. Njemu je prišlo vino. Sveto mi je obljubil, da se bo sprijaznil z vodo in ne bo več "vsega po dvoje", n. pr. šolskih tabel, ko ve, da je samo ena.

Toda nekega popoldne se je Mirko zopet sumljivo obnašal. Povedal je, da je šel opoldne k zidanici jest. "Naši delajo v trtju. Pa ni bila južina gotova, pa sem jedel samo kruh. Pa nisem nič pil. Ne kapljice!"

"Ampak si si kruh omakal v vino, je-li?"

Pokimal je. "Ampak pil je nisem..."

VABILO NA IZREDNO SEJO

Cleveland, O. — Soc. klub št. 49 JSZ sklicuje sejo v petek 14. decembra. Vršila se bo v čitalniških prostorih Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Prične se ob 7:30 zvečer.

Na dnevnem redu bo razprava in sklepanje o nadaljnjih pripravah za klubovo plesno zabavo, ki se bo vršila na božični dan 25. decembra.

Vabljeni so vsi člani, da se je gotovo udeležijo, torej tudi tisti, ki na klubove redne seje, katere se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu, z enega ali drugega vzroka ne morejo prihajati. Ob tej priliki v petek 14. dec. pa se zberimo vsi. Sodružni pozdrav!

Anton Jankovich.

NESREČA ROJAKA

Jacob Lipovšek iz Neelville, Mo., poroča, čemu je zakasnil s obnovitvijo naročnine. Peljal se je k sosedu s traktorjem, pa ga ni dobro zavrl, ko je stopil doli pred kolo. Šlo je čezenj, ga poškodovalo toliko, da je moral v posteljo, sedaj pa hodi ob palici, da mu je mogoče krmiti živino. Lipovšek je star 70 let, žena je mrtvoudna, sinovi pa so v armadi. "Vsi pridejo nazaj, le mojih ne pošljejo, ko jih bi tako potreboval," jamra v pismu. Želimo mu, da čimprej okreva in da se sinovi kmalu vrnejo njemu pri delu v pomoč.

Produkcija avtov še zelo nizka

Od konca vojne pa do 31. oktobra je bilo v tej deželi izdelanih samo 19.136 novih avtomobilov, predvidevanih pa je bilo 72.740. Kompanije dolže krivde unižen in pa pomanjkanje materiala, unije pa trdijo, da družbe produkcijo nalašč zavlačujejo.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Letos smo začeli praznovati Božič prej kot ponavadi. Naš Broadway, State street v Chicagu, je že nad dva tedna v praznični, božični obleki. Ogromni venci se dvigajo visoko nad cesto, dočim so cestni svetilniki vsi poviti v smrečje. Prodajalne izložbe so polne božičnih predmetov in skoro iz vsakega okna ti miga debelušni Santa — češ, čas je, da napraviš svoje dolžnosti.

Daljš ko gledaš te vabljive naprave, zavite v tradicionalni božični obleki — bolj te vse spominja, da je vse to le komercialnost navadnih štacunarjev. Božič, tak kot je bil nekdanj, je že davno izgubil svoj pravi pomen.

Ali prodajalne so nabitno polne ljudi. Fakt, da je minila volna in da se sinovi in hčere ponovno vračajo na svoje domove, ter da je mogoče zopet kupiti gotove stvari, katere se niso dobile v vojnih letih — vse to goni ljudi v trgovine. Kadar gleda človek te množice, pa naj bo že podnevu ali pa ob ponedeljskih zvečer, ne opaziš na njih obrazih tiste skrbi, katera bi morala biti, če bi sledili časopisju. Sedaj v resnici niso taki časi, v katerih bi imeli vzrok za veselo razpoloženje. Dnevne krize, ne samo v tujini, ampak tudi pri nas doma se večajo in kot izgleda je še daleč do kakšne rešitve. Ampak to je menda le samo za tiste, kateri so direktno v njih zapleteni. Množice izven teh kriz — teh ne briga dosti, kaj se godi.

Delavski položaj pri nas

Stavka pri General Motors je v polnem teku. Voditelji teh veletovarn so ne samo arogantni mogotci, ampak nekaka država sama zase. Na poziv delavskega tajnika, da naj pridejo na konferenco, kjer bi se vršilo pogajanje med unijo avtomobilskih delavcev ter ravnateljstvom — so na prav svoj lastni način ohlo odvrnili, da to njih nič ne briga. Kaj je napravil Washington? Ničesar. Kot izgleda, je država napram delavski krizi, katera postaja vsak dan resnejša, brez moči. Lastniki veletovarn ter velike korporacije, katere so si nakupili milijarde dolarjev vojnih in povojnih profitov, delajo po svoje, ne menč se ne za javno mnenje in ne kaj poreče federalna vlada. Za primer jim je menda francoski kralj Ludovik XIV., katerega izrek je bil: "L'Etat c'est moi" (Jaz sem država). Organizirano delavstvo, še posebno pri CIO, je pa drugega mnenja.

Stavki avtomobilskih delavcev bo sledila stavka delavcev v jeklarskih tovarnah. Vprašanje oljnih delavcev še tudi ni rešeno. V Chicagu stavkajo ponovno uslužbenci pri Montgomery Ward Co., itd.

Vse to ne bo rešeno s predsedniškimi govori po radiu, ali pa s protidelavskimi zakoni v kongresu. To bo treba rešiti na drug, pravičnejši način. Delavstvo, katero tvori ogromno večino prebivalstva Zedinjenih držav in katero je ona nakupovalna sila, ki goni industrijo, mora biti deležna tistih malenkosti, ki so za dostojno življenje absolutna potreba. Nikjer ni zapisa, da so industrialci in velebankirji ljudje izven države, ter da zanje ni zakonov. Dokler obstaja kapitalistični sistem, so privatni profiti neizogibni, ali nikjer ni rečeno, da sme ena mala skupina ljudi nagrabiti tako ogromne dobičke, dočim ogromna večina ne zasluži dovolj za pošteno življenje.

Pa naj poreče še kdo, da niso imeli socialisti prav, da je razredni boj v kapitalistični družbi neizogiben.

Po svetu

V Indoneziji se boj nadaljuje. Koliko časa bo mogla angleška vlada nadaljevati z odprtim bojem v nji, je težko trditi. Da je to zelo umazana borba, je jasno tudi Angležem samim. V Palestini je mir pred viharjem. V stari Perziji, ali kakor jo imenujejo danes, v Iranu, tudi ni vse v redu. V Iranu je križ ta, da dežela kar plava v petroleju. Če bi bila to kakšna puščava kje v Armeniji, kjer je samo skalovje, bi se noben vrag ne zmešnil zanj. Ali v tem slučaju se

pa silno zanimajo za Iran Anglija, Rusija in Amerika. Sedanja vlada v Teheranu že precej časa sedi na dinamitu. Ali o tem bomo govorili več enkrat prihodnjic.

Na Kitajskem je civilna vojna. O tem se v našem meščanskem časopisju veliko piše. Naša vlada je zapletena v tej borbi. In kot vedno smo tudi v tem slučaju na strani desnice — na strani Kaišekove reakcionarne vlade. Vse to se je vršilo še precej potihoma, četudi so bili tu in tam protesti od liberalno mislečega časopisja in ljudi ter posebej delavskih unij. Ali z resignacijo bivšega poslanika Hurleyja je prišlo vse na površje. Hurley je resigniral, kot je sam izjavil, ker se mu je metalo polena pod noge in ker ni dobil zadosti opore v oficialnem Washingtonu za svojo akcijo na Kitajskem. V svoji kritiki je izjavil, da je proti kolonialnemu imperializmu kakor tudi komunističnemu imperializmu. Je zato, da Zed. države energično ustanove svoje stališče na Kitajskem, to je, da podprejo Kaišekovo vlado napram komunističnim banditom (torej nismo še dali dovolj pomoči Kaišeku?), ter da je za demokracijo.

Predsednik Truman je njegovo resignacijo sprejel ter imenoval generala Marshalla na njegovo mesto. Eno je — položaj na Kitajskem je zelo resen.

Naše gibanje

Naš jugoslovanski relief je ponovno na delu. O tem se precej piše v našem meščanskem časopisju. Kolonar Herb Graffis je imel zelo lep članek o Jugoslaviji in partizanih v čikaškem Daily Times. Omenil je njih junaške borbe ter silno potrebo pomoči z obleko, obuvanjem in drugimi potrebščinami. Centrala za delo med Amerikanci je Jug. Relief, 123 W. Madison St.

Slišal sem, da se v gotovih slovenskih krogih pobira obleka in denar za uboge slovenske imigrante, kateri so pobežili pred Titovo armado iz Slovenije. Ti narodni revčki, kateri so se tako junaško borili pod Hitlerjevo zaslavo napram "brezverskemu komunizmu", baje silno trpe v tujini. Človek bi jim rad poslal kakšno vrv, ali kaj podobnega. Bi bil saj konec njih trpljenja. Prokleti izdajalci! Skofa Rožmana pismo, katerega je menda spremljal angel varuh in iz katerega veje duh vseh podli, izdajalcev katerim sta bila Hitler in Mussolini ne samo moralna opora napram njih narodu, ampak tista fizična moč, na katero so prostovoljno prisegli in jo rabili proti narodu samemu — je prava izpoved bankrota slovenskega klerikalizma. Da, slovenska dežela je lepa, ali za izdajalce v nji ni prostora. To bo razumel tudi škof Rožman.

Ne pozabimo klubove priredbe v nedeljo devetega decembra v dvorani SNPJ.

Kupujte Victory bonde!

Tole mi ne gre v glavo?

Ker so ameriški katoliški škofje in nadškofje tako navdušeni za demokracijo na Balkanu in proti totalitarni Rusiji, čemu nimajo nobene grajalne besede proti totalitarni, klerofašistični Španiji, Portugalski in Argentini, to mi nikakor ne gre v glavo!

PAKETE, POSLANE V DAR, JE TREBA ZAZNAMOVATI, DA SO DARILO

V predvojni Jugoslaviji se je dogajalo, da so carinske oblasti zelo sitnarile tudi glede paketov, ki so jih revni ljudje dobili v dar od svojcev v Ameriki. Celo od starih, ponošenih oblek so zahtevali carino. Ker je marsikdo prizadetih ni mogel plačati, posebno ne tolikšne vsote, so morali vlagati prošnjo na pristojno oblast in ji dokazati, da nimajo sredstev in so zares v potrebi. "Za zavoj starih cap, pa imam toliko sitnosti," je rekel nekdo uredniku tega lista, ko je bil leta 1938 v starem kraju.

Na nekem sestanku pred tedni v Clevelandu, na katerem sta bila tudi dva uradnika sedanje jugoslovanske vlade, smo govorili o takratnih pošiljkih v stari kraj in o sitnarjenju carinarjev.

"Bo sedaj spet tako?"

"Ne," je bil odgovor, "ampak naravno, carinarji morajo pregledati vsako pošiljatev, ki pride od zunaj, ker se mnogo blaga utihotaplja za prodajo in država je pri tem ogoljufana na carini."

Res je, da če potuje, ti pregledajo prtljago na vsaki meji in marsikomu vse prebrskajo. Nič boljše ni, ko prideš iz inozemstva v Zed. države. Na meji moraš carinarjem podati poročilo o vsem, kar imaš s sabo.

Torej carinarška nadlega ni posebnost kake posamezne dežele, dasi so nekatere s potniki strožje kot druge. Kar pa se tiče trgovskih pošiljatev, se samo po

sebi razume, da je treba plačati določeno carino.

Tu se gre torej radi paketov, ki jih naši ljudje pošiljajo svojcem v Jugoslavijo. A izgleda, da pri tem nekaj spet ni v redu in da so zopet sitnosti, ker paketi niso zaznamovani, da so poslani v dar. Odredba jugoslovanske vlade pravi, da mora vsak tak paket imeti označbo na vidnem mestu s črkami "G. L. V. V." in vrh tega mora biti v paketu pisno naslovljeno, v katerem se potrjuje, da se mu priloženo blago pošilja v dar.

Iz urada jugoslovanske ambasade v Washingtonu smo prejeli minuli teden o tem sledeče uradno obvestilo, s podpisom trgovskega atašea Beno Habjančiča:

"Paketi, ki jih tukajšnji izseljenci pošiljajo kot dar, prihajajo v D. F. Jugoslavijo, vendar brez označbe G. L. V. V. in brez spremnega pisma, ki bi služilo kot dokaz, da je paket namenjen kot darilo.

Da se prepričajo, da jugoslovanske carinske oblasti zahtevajo plačilo carine za takšne pakete, je potrebno, da imajo ti paketi vidno označbo "G. L. V. V." in da se jim doda spremno pismo, s katerim se potrjuje, da je paket poslan kot darilo."

Gornja navodila so torej važna za vse one, ki žele svojcem v Jugoslavijo poslati pakete v svrhu pomoči.

Beno Habjančič,
trgovinski ataše.

PO ENEM LETU SPET SLOVENSKA DRAMSKA PREDSTAVA

Chicago, Ill. — Minulo je leto dni, ko je dramski odsek kluba št. 1 JSZ vprizoril dramo "Norec". Bila je ponovljena tudi v Waukeganu in Milwaukeeju. Igralci so bili povabljeni i v Sheboygan, a dramski odsek vabilu vsled odpotovanja par igralcev in igrali ni mogli ustreči.

Na dan predstave v Chicagu lanskega decembra je divjala ena najhujših snežnih neviht, kar jih pomnimo v tem mestu. Promet na poulični je bil vsled obilnice snega večinoma ustavljen in avti so obtičali v zamejih. Vzlic temu se je predstava udeležilo lepo število ljudi.

Sedaj bo dramski odsek občinstvu postregel z igro za smeh. Včas je treba tudi kaj šale in v nedeljo 9. decembra jo bo v izobilju. Kajti tega dne bo v dvorani SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., vprizorjena veselo igra v treh dejanjih "Hiša gospoda Harringtona". Predstava se prične ob 3. pop. V igri imajo vloge Chas. Pogorelec, Minka Aleš, Frances Vider, Ann Medvešek, Tony Andres, Dorothy Sodnik in Milan Medvešek, ki je ob enem tudi režiser.

Ako vstopnice, ki so v predprodaji po 65c še nimate, jih dobite v Centru, pri članih in članicah kluba ter mnogih drugih prijateljih slovenske dramatike v Chicagu.

Ker je naš namen na tem polju nadaljevati, boste naši dramatik zelo koristili, če pomagate napolniti dne 9. decembra dvorano s tem, da povabite s sabo tudi prijatelje in znance. Pred leti je naš dramski odsek imel predstavo vsak drugi mesec, večkrat celo vsak mesec, pa so nastale težave vsled redčenja dramskega osebja in nato je prišla še vojna, ki je tudi posegla v naše igralske vrste. Upamo, da bo v bodoče spet boljše. In v nedeljo se boste v dvorani S. N. P. J. prepričali, da je sloven-

ska dramatika vredno podpirati. Po predstavi bo plesna in prosta zabava. Plesalcem bo igrala priljubljena Možinova trojica. Na svidenje. Odbor.

Višek ljudske ignorance

Cleveland, O. — Pravkar sem čital v reviji "Life" o "čudežu", ki se je zgodil v New Yorku. Je precej podoben "čudežu" razvpite vodiške Johance, le s to razliko, da je bila ona bolj prefrigana, ko je "švicala" tlelečo kri namesto svoje. Značilno je to, da vsi slični čudeži bazirajo na verskem fanatizmu rimsko-katoliške cerkve, ampak poročilo trdi, da je v newyorškem slučaju cerkev ostala strogo "nevtralna". V resnici bi morala takoj po pravici povedati, da se taki "čudeži" ne dogajajo razen v domišljiji in na filmskih slikah.

Junak tega "čudeža" je bil devetletni Italijanček, Joseph Vitolo. On trdi, da se je igral na praznem zemljišču, pa se mu je na robu neke skale prikazala devica Marija in mu zabičila, da mora moliti pred to skalo 16 zaporednih noči, nakar bo iz skale pritekel studenec, ki bo imel zdravilno moč. Novica o tem se je raznesla po vsej Ameriki in na tisoče ljudi je drlo na mesto, med njimi mnogo pohabljenec, v upanju, da bodo čudežno ozdraveli. Skalo so dobesedno pokrili s cveticami, molek, posvečenimi svetilkami in Marijinimi kipei.

Na dan napovedanega čudeža se je tam zbralo 30.000 bedakov, ampak o studencu ni bilo ne duha ne sluha. Bolniki so se pobožno dotikali fantovega telesa, pa vzlic temu niso ozdraveli. Sledilo je bridko razočaranje in ob mesečnih svetlobi so se ljudje pričeli razhajati, dočim so trudnega dečka odnesli domov. Če se bodo ljudje še dali potegniti, poročilo ne omenja.

Skeptiki pravijo, da dečko poseduje bujno fantazijo in da je baje videl sliko "The Song of

BERNARD BARUCH (na desni), ki mu pravijo "adviser to presidents" je nedavno Trumanu in kongresu svetloval, da naj ameriška vlada ne daje posojil takim deželam, ki mislijo z našim denarjem socializem uvajati. Misli je na Anglijo, Francijo, Čehoslovaško in vsako drugo, v kateri kujejo načrte za socializacijo. Na levi je bivši ameriški državni tajnik Stettinius, ki je sedaj glavni ameriški predstavnik v snovanju organizacije združenih narodov.

A. ZORNIK POTOVALNI AGITATOR 13 LET

Hermine, Pa. — Letna številka se bo kmalu dvignila na 1946 in z njo trinajst let, od kar sem stalni potovalni agitator Proletarca. Mislim, da toliko časa ni vzdržal za ta list še noben agitator, ki gre po naselbinah. Sicer jih je bilo nekaj, ki so šli po manjših okrožjih, a zastopali so več listov in prodajali še kako drugo blago. Ne Tone.

Poleg za Proletarca agitiram zadnja leta tudi za Prosveto, namreč od kar je Zidanšek preminul. Prej sem le mimogrede dobil nanjo kako naročnino, kajti tudi njen zastopnik sem že deset let in agitiral zanjo v tistih krajih, katerih pokojni Z. ni obiskoval. Ni potrebno poudariti, da je bila to trnjeva pot. Časi skozi vsa ta leta silno razburkani, depresija, vojna, mnogo strank in stranic, poleg pa še new deal, ta je socialistično gibanje, ki ga je Proletarec zastopal, zelo omajal. Vendar sem vesel, da se po vseh teh zaprekah Debsovo prerokovanje uresničuje.

L. 1921 se je podpisani kot zastopnik delavstva okraja Westmoreland poleg dveh drugih iz tega okrožja udeležil demonstracije po Pennsylvania Ave. v Washingtonu, D. C., za amnestijo E. V. Debsa, ki bi imel odslužiti deset let ječe v svojih govorih proti vojni. Takrat je par let še sedel v zvezni zatvor v Atlanti. Šli smo pred kongresno zbornico s stotinami napisov in zahtevali, da se starih delavskih boriteljev izpusti iz zapora. In res je bila osvoboditev dosežena.

Mi trije smo šli h kongresniku našega okraja, ki se je pisal Adam Wayent. Ko smo mu povedali, čemu prihajamo, je poklical svojo stenografko, ki je zabeležila vsako besedo, ki smo jo izrekli Debsu v prid, oziroma v prid stranke, ki jo je predstavljal v protivojni borbi. Ko smo povedali svoje, je nam kongresnik Wayent (sedaj tudi že med pokojnimi) obljubil, da bo glasoval za resolucijo št. 61, ki je zahtevala osvoboditev Debsa. Obljubo je držal.

Dne 25. novembra t. l. so tukajšnji socialisti v Webster Hall v Pittsburghu obhajali Debsovo rojstni dan, kot so to storili tudi v mnogih drugih mestih, posebno v New Yorku.

Pokojni Eugene V. Debs je bil rojen l. 1855, torej bil star 90 let, če bi še živel. On sicer še živi po svojem delu, s svojimi idejami za človečanstvo, ki jih je širil. Nit življenja mu je bila pretrgana leta 1926. Leto prej smo se peljali iz Pittsburgha s posebnim vlakom v Cleveland na shod v mestni avditorij, na katerem je Debs govoril. Poslušalo ga je tisoče ljudi. Bilo mi je prijetno biti med njimi. Debsove "sanje" so se torej pričele uresničevati. Bodoče generacije bodo vedele boljše cenniti njegovo delo kot pa ga je ona, v kateri je živel.

Frank Česen.

ADAMIČEVA KNJIGA DOBILA DOBRE OCENE

Najnovejša Adamičeva knjiga, "Nation of Nations", je dobila v mnogih knjižnih revijah širom dežele od kritikov zelo laškavo oceno.

Ako je še nimate, naročite jo iz Proletarčeve knjižarne. Stane \$3.50.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski list, kakor podpirajo zavaljno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

bil letos že štirikrat čez vodo z letalom. Bil je po zmagi zaveznikov tudi v Nemčiji, v Belgiji itd. Dejal je, da je življenjski standard v teh deželah silno padel. Vsled pomanjkanja ljudje naglo hira in se pomikajo v počasno smrt. Balkanskih dežel ni omenil.

Dejal je, da je Kanada podaljšala prodajo živil na odmerke, zato da bo mogla toliko izdatnejše pomagati bednim v Evropi. "Pri nas dobe ljudje živeža tudi po odmerkih toliko, da znaša 3400 kalorij na osebo, dočim ga dobi obubožana masa v evropskih deželah komaj od 900 do 1200 kalorij," je ugotovil.

Povedal je dalje, da je tam kapitalizem za zmerom pokopan. Nadomeščajo ga s socializacijo. Gospodarsko in politično se uveljavlja demokratični socializem. To velja tudi za Kanado, je dejal. Seveda jim bomo morali prej ali slej slediti tudi mi v Zed. državah.

Glede Anglije je dejal, da so zadale Zed. države njenemu imperializmu smrtni udarec že l. 1776. To je omogočilo tudi Kanadi in Avstraliji, da sta postali povsem avtonomni državi in sta v zvezi občestva Velike Britanije (British Commonwealth of Nations) povsem prostovoljno.

Caldwell je govoril tudi o konferenci združenih narodov v San Franciscu in jo označil za uspešno vzlic nesoglasjam. Gladko ne gre nikjer, a vse dežele, ki so bile zastopane, so ostale zraven in nadaljujejo začetno delo.

Rad bi opisal še več njegovega govora, pa bi vzele še veliko prostora. Morda to stori Mike Kumer, ki je bil tudi navzoč s svojo soprogo, pa njegov brat Max in Henry Previc iz Univerzale.

Sestanku po večerji istega dne je predsedoval stari socialist dr. Wm. Van Essen, ki je s svojim govorom Debsu v spomin napravil jako dober vtis. Ko je Debs v Pittsburghu ob ogromni udeležbi zadnjič govoril, je Van Essen tudi takrat predsedoval. (Na tistem shodu nisem bil, ker sem se udeležil drugega zborovanja v Chicagu, bila pa je navzoča moja žena.)

Dr. Van Essen se je ob tej priliki 25. novembra dotaknil i uniškega voditelja Dan Tobina, ki je v glasilo svoje unije pisal, da se kapitalizem tudi v Zed. državah ne bo dolgo vzdržal, morda še kakih deset, petnajst let. Torej se je tudi on nekaj naučil na starost. Tobin je ena najmočnejših osebnosti v eksekutivi AFL.

Dalje je govoril o nevarnosti nove vojne. "Mi je ne maramo," je dejal, in isto je na shodu popoldne poudarjal Caldwell. "Čeprav vlade Zed. držav, Kanade in Velike Britanije hočejo obdržati tajnost atomske bombe, takaj tajnost ne more dolgo trajati. In če se to sredstvo uporabi in z njim izzove novo vojno, bo posledica zrušenje civilizacije.

Dalje je govoril Sidney Starck iz Pittsburgha, ki je Debsa dobro poznal. Solo je moral Debs zapustiti s 14. letom, ker je bila družina velika in ni bilo sredstev za nadaljevanje študij. Pri 15. letih je Debs že delal na vlakih kot kurjač in pomagal z zaslužkom družini. L. 1875 je vstopil v unijo železničarjev in kmalu potem je bil izvoljen v državno legislaturo. Vzdržal je le en termin, ker njegove ideje pri starokopitnih poslancih niso dobile nobenega odmeva. Postal je organizator železničarjev in v stavki l. 1894 je bil obsojen na šestmesečno ječo. V zaporu je začel čitati socialistično literaturo in postal je socialist. Temu prepričanju je ostal ne samo zvest do konca, ampak se zanj tudi boril. Kolekta na sestanku zvečer, ki ga je priredila SDF, je znašala \$506. Bilo je navzočih okrog 200 oseb.

Ker je to poročilo precej dolgo, bom o agitaciji v teh krajih poročal v prihodnji številki.

Anton Zornik.

Mnogo italijanskih vojni ujetnikov še ne more domov

Izmed italijanskih vojni ujetnikov se jih je 743.000 že vrnilo, večinoma iz angleških krajev, 502.000 italijanskih ujetnikov pa je še v ujetništvu, izmed teh 36.000 v Zed. državah. Vzrok, da se ne vračajo hitreje, je pomanjkanje prostora na lajdah.

M. POGORELCU V SPOMIN

Pueblo, Colo. — Nagloma, za srčno hibo, je dne 10. novembra umrl Mike Pogorelec. Star je bil 81 let. Bil je med prvimi, ki so gradili Slovensko narodno podporno jednoto, bil je ustanovni član njenega tukajšnjega društva "Orel" št. 21 in bil od začetka svojih aktivnosti v ospreddju onih, ki so probujali ljudi za načela, katera so danes steber Slovencev v Zed. državah.

Pogreb je bil dne 15. novembra in njegovo truplo prepeljano v krematorij v Denver, kjer je bilo upepeljeno. Ob velikem številu članov mu je društvo "Orel" izkazalo ob odprti rakvi poslednjo čast. V slovenskem jeziku se je poslovila od pokojnika v imenu društva in jednote tajnica Rose Radovich, v imenu prijateljev, znancev in somišljenikov pa je izrekel sožalje Edward Boltezar v angleškem jeziku.

Mike Pogorelec sem spoznal ko sem bil komaj eno leto član društva. Bil je tedaj društveni blagajnik. Nobena "Orlova" prireditelj ni minila, da se je ne bi udeležil on in družina. Načelnost mu je bila vse. Veroval je v svobodno misel, v organiziranje delavcev na strokovnem, podpornem in političnem polju, in v združništvo.

Pokojni Mike je v življenju veliko delal. Bil je farmar nad trideset let. Pred desetletji je bil med onimi, ki so hoteli boljših življenjskih pogojev v združni farmarski naselbini, v takozvani "raski dolini" v Californiji. Ni uspeła. Ob njenem razpustu se je preselil v Colorado. Blag mu spomin!

Jože Hočevar.

KOKANOVICH PIŠE

Naš stari naročnik Milan Kokanovich, ki se je iz Detroita preselil na svojo farmo v Rochester, Mich., piše med drugim: "Kot vsako leto, tako sem bil z mojim starejšim sinom Aleksandrom tudi letos na lovu na srne. In kaj mislite? Ustrelila sva vsak po eno iz prvih dan! Moj mlajši sin ni bil na lovu z mano že dve leti, ker je bil poslan loviti "švabe". Iz njegovih pisem je razvidno, da je šlo na lovu tudi njemu po sreči. V enem pismu mi pravi: "Bil sem v lisicih luknji (fox hole) s strojnico in precej Nemcev pokosil..." On bo dober Srb. Sedaj je na poti iz Francije domov v Ameriko.

Kot vidite, sem se preselil iz Detroita v Rochester na svojo farmo, kjer mislim ostati. Glede Proletarca se čudim, zakaj sodrugi in drugi napredni Slovenci bolj ne agitirajo zanj. Sedaj je še posebno pravi čas, da damo delavskemu listu, kot je Proletarec, več pažnje. To je burna doba, v kateri se delavstvo in kapitalizem bolj in bolj spoprijemata.

Torej sodrugi, naprej za našega Proletarca! Vsako leto je moj običaj, da pošljem desetak, namreč \$3 za naročnino, ostalo pa listu v podporo. In ob vsaki taki priliki tudi nekaj napišem, zato te vrstice.

Milan Kokanovich.

ZGRADIMO SI TRDNO POSTOJANKO!

Detroit, Mich. — V nedeljo 9. decembra ob treh popoldne bo seja naše podružnice št. 1 SAN-Sa v Slovenskem narodnem domu na 17159 John R. (Slovenski delavski dom je oddan.)

Napravimo našo podružnico za trdno organizacijo detroitskih in okoliških Slovencev, za nekako vez med novo Slovenijo in ameriškimi Slovenci. "Kri ni voda," pravi star pregovor. Glejmo, da bo naš narod v domovini vesel in na nas ponosen. Zavedati se moramo, da si bodo naši ljudje izgradili novi dom, v katerem bodo imeli kruha ne da bi jim bilo treba beračiti pri svojcih in prijateljih v Ameriki. Pomagajmo jim sedaj, ko nas tako silno potrebujejo.

Vsa pisma iz starega kraja govore o požigih in izgubi vsega. Ko se prebijejo iz najhujših posledic barbarske okupacije in zgradijo sebi boljše bodočnost, nas ne bodo več prosili. Vsi, ki ste ponosni na naše ljudi v domovini, bi morali biti člani naše podružnice. Pridite v nedeljo 9. decembra v Slovenski narodni dom na sejo. Vsi ste dobrodošli.

Jože Menton, tajnik.

Listnica uredništva

Ker je v tej številki mnogo oglasov, smo imeli namen izdati jo na 8. straneh, česar pa nam vsled zaposlenosti tiskarne ni bilo mogoče. Storili pa bomo to ob prvi priložnosti.

Ker je radi tega moralo nekaj gradiva izostati, prosimo, da nam prizadeti oprostite. Objavljeno bo v prihodnji številki.

V namenu, da dobi prostor čimveč dopisov, smo v tej izdaji izpustili nadaljevanje povesti "Nevihita". Konec bo objavljen prihodnji teden.

Japonce bo ameriška okupacija veliko stala

Vrhovno poveljstvo ameriške okupacijske armade je japonski vladi sporočilo, da bo morala za njeno vzdrževanje plačevati 10.000.000.000 jen na leto ali okrog \$667.000.000 v ameriški valuti.

Demobilizacija mornarice

Iz ameriške bojne mornarice je bilo do začetka novembra odpuščenih nad pol milijona mož. Računajo, da jih bo poslanih iz mornarične službe do konca leta vsega skupaj 1.200.000.

Help Wanted

MAN for mechanical work. — Good working conditions — Lawrence and Clark St. neighborhood.

Call: A R D M O R E 2249

YOUNG MAN over 18 years old Shipping Department — Good salary. — Steady work. MAAS and WALDSTEIN CO. 1658 Carroll Ave. Chicago

FITTERS, GRINDERS, SHIPPERS to work on an important Navy contract — 60 hour week Time and a half for overtime Apply at once AMERICAN CONCRETE CO. 4727 N. Lamon Ave.

MECHANICS, TRUCK DRIVERS High pay for a good man Steady position

GABLE EXPRESS CO. 1246 S. Cicero Avenue

WOMEN—Experienced on sewing machine. Good working conditions. Weekly pay. Good earnings. Good opportunity for right women QUALITY SLIP COVER CO. 3105 N. Central Ave. Mul. 6233

Combination AUTO-BODY & PAINTER or PAINTER Pleasant working conditions Good Wages MR. MACK NORTH SHORE PONTIAC 1820 Ridge Ave., Evanston

D O C K M A N! Experienced — Steady Union wages Day shift RAMUS TRUCKING CO. 3010 W. 26th St.

WORKERS Wanted for important trade 77½c to start with — Apply — J. J. BADENOCH 17th St. & Damen Ave. Corner

AUTO PAINTER High pay. — Steady 5½ day week MICHIGAN AVE. CHEVROLET 2401 S. Michigan Ave.

J A N I T O R S Day Work — Top Salary Permanent Positions MILO THEATRE 1821 South Loomis Street

C O O K — References — So. Side. — Convenient. — Private room and bath 11740 LOWE AVENUE PULLMAN 0865

TAILOR Fine Custom Coats Good Pay — Steady Work JOHN HARPER & CO. 222 West Monroe St.

TYPISTS — BILLERS DICTAPHONE OPERATORS STENOGRAPHERS BECKLEY-CARDY CO. 1632 So. Indiana Avenue

WOMEN FOR WEEDERS MID-CITY GOLF COURSE Grace and N. Western Ave. Keystone 6501

ARE YOU IN NEED OF

\$1000 — — \$2000 — — \$3000

TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY

Write or telephone

D. L. KRUEGER

111 WEST WASHINGTON STREET

Central 5225

HELP WANTED

Women and Girls

18 TO 40 YEARS — TO

WORK IN PRESS ROOM

Day or night shift. — Good pay. — Easy hours. —

Pleasant working conditions. — Steady

APPLY TO-DAY

2436 West 15th

Positions Are Now Opened
PLEASE APPLY AT ONCE

Tool & Die Makers

on large and small dies — Day and night shifts — 10% bonus on night shift — 53 hour week — Salary commensurate with ability — Excellent working conditions

SOUTH BEND TOOL & DIE CO.
SOUTH BEND, INDIANA

WE NEED AT ONCE
PUNCH PRESS OPERATORS
WAREHOUSE LABORERS
TOP WAGES TO TOP MEN

TIME 1/2 OVER 40 HOURS — AUTOMATIC INCREASES
HOSPITALIZATION AND GROUP INSURANCE. — EXCELLENT
WORKING CONDITIONS IN MODERN PLANT. — STEADY
ALL YEAR ROUND

PAYSON MANUFACTURING CO.

2916 WEST JACKSON BLVD. PHONE—KEDZIE 0987

Secure your future with well established company
We offer excellent post war future for qualified

TOOL AND DIE MAKERS
FIRST CLASS MACHINISTS

Forty eight hour week

CLINE ELECTRIC MFG. CO.
4550 WEST LEXINGTON STREET

1000 MEN & WOMEN

for steady peacetime job
in Chicago

Secure your future with us.
52 week steady work. — 81c for
beginners; 92c after you learn the
trade. Later: 97c; \$1.02 and as
high as \$1.12 per hour.

2 weeks paid vacation —
6 official holiday throughout the
year all paid for

APPLY AT ONCE

20 N. Wacker Drive
ROOM 1652

ALTERATION WOMEN

to work on
SUITS AND DRESSES
LADIES' WEAR
FULL OR PART TIME

Apply

RUBINS
WOMEN'S APPAREL
1314 Milwaukee Avenue

YOUNG MAN

Wanted for air conditioning
firm
Will start in stock room and
make deliveries
Must be draft free and
ambitious

See Mr. Art Hansen, 9-5 P. M.
AIR COMFORT CORP.
1307 S. Michigan Avenue
Nar. 0828

CABINET MAKERS
and
UPHOLSTERERS

Experienced on Antiques
and Reproductions

QUIGLEY'S
117 E. DELAWARE PL.
Chicago

G-I-R-L

to answer the telephone calls
with knowledge of shorthand
and bookkeeping
— Small office —

Hours: 9 a. m. to 5 p. m.

Call Bittersweet 8616

ask for

Mr. Meehan

HELP WANTED

MEN MEN

TO WORK IN

Large Meat COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men
Checkers
Crew Loaders
Cutters
Luggers

(Day or Night Shifts)

Hourly rates — Nights 89c
to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations — Group Insurance

NATIONAL TEA CO.
310 No. Peoria Street

Cabinet Makers
WITH EXPERIENCE
PREFERRED

Good salary
Steady

— APPLY —

George Bender
500 N. Wells St.

WORKERS

wanted in a Warehouse for
inside and outside job

Experience not necessary
40 hour week

Ask for

Mr. Shadet
4525 W. 5th Avenue

10 JANITRESSES

WANTED AT ONCE
NIGHT WORK

La Salle-Wacker Building
221 N. La Salle Street
Room 1263
Chicago

BRICKLAYERS
TO WORK IN DIXON, ILLINOIS
3 MONTHS STEADY

Apply to Foreman on the job or
Report at

HERLIHY
MID-CONTINENT CO.
79 WEST MONROE STREET
Chicago, Ill.

Women and Girls

for shipping department
SORTERS

Experience not necessary

Easy and clean work

After 6 months paid vacation

Dowst Mfg. Co.

YOUNG MAN for light work. —
No experience necessary. — Will
train ambitious beginner. — \$29.90
per week, 44 hours. — Steady job.

MICHEL MFG. CO.
3223 W. Bryn Mawr Ave.
Near Kedzie Ave.

STENOGRAPHER
No experience necessary. — Small
office. — \$25 to \$30 per week. —
40 hours week
LIGHTOLIER CO.
Room 1267 — Merchandise Mart
Superior 1634

PORTER
For All Around work. — 40 Hours
Good Wages — Good Working
Conditions

LIGHTOLIER CO.
Room 1267 — Merchandise Mart
Superior 1634

WOMAN as FINISHER
Custom pants — All around work.
Good wages — Good working
conditions — Steady work

Apply
J. MICELI & SONS
329 W. Monroe St.
Dearborn 1246 — 8th floor

Shipping and Receiving Room Men
Also Order Pickers and Stock
Workers — 5 day — 40 hour week
Good pay — Excellent working con-
ditions — Plenty of overtime if
desired
JOHN PLAIN CO.
123 N. Wacker Drive — Chicago

HELP WANTED

Bell Fibre
Products Corp.

NEED

MEN — MEN

Here is an excellent
opportunity for
employment with a well
established manufacturing
company now on
civilian production

**Our Reconversion is
no Problem**

GOOD PAY
FREE INSURANCE
STEADY WORK

Experience not necessary

Apply at once

1111 East 83rd Street

PIONEER PAPER
STOCK CO.

448 W. OHIO STREET
Need

TRUCKERS AND HELPERS

STARTING WAGES

68 CENTS PER HOUR

M - E - N

to work in
FISH STORE

\$1.10 per hour

Lakeside Fish & Oyster Co.
657 W. Fulton St.

MEN — MEN
METAL SPINNER

Excellent opportunity. Good salary
48 hours to 52 hours per week, plus
time and half over 40 hours
Good working conditions for
experienced metal spinner

MAJOR EQUIPMENT CO.
4602 WEST FULLERTON
Spaulding 7600

OFFSET PRINTING PLANT

Needs experienced
STRIPERS OPAQUERS
PAPER CUTTERS

Top wages. Steady work. 40 hour
week. Time and half for over-
time. Music while you
work. Hospitalization
insurance

RAPID COPY SERVICE
STA. 5977 123 N. Wacker Drive

MEN and WOMEN

Wanted for shop work

— Day and Night —

MECHANICAL PLATING CO.

1518 W. Hubbard St.

WOMEN—Experienced to work in
a Linen room. — Steady, pleasant
6-day week
Apply

CROYDON HOTEL
616 N. Rush St.
Delaware 6700 — Chicago

ASSEMBLERS and WRAPPERS

Good pay

Steady position

CORDUAN MFG. CO.

415 N. Carpenter St.

WORKERS

Wanted

— Union —

THEO. EBERT & CO.
830 W. Diversey Parkway
Buckingham 4770

WORKERS

High wages for a good man. —
Good working conditions — Steady
position.

CREX PATENT COLUMN CO.
2315 S. Pulaski Road

STENOGRAPHERS and TYPISTS
Steady work for a experienced
Girl. — 40 hour week. — Group
insurance. — Secure your future
with us
MID STATES INSURANCE CO.
184 West Lake Street

HELP WANTED

WOMEN — GIRLS

We have openings for:

PACKERS
WRAPPERS

in our General Manufacturing
and Bakery Departments

NO EXPERIENCE
NECESSARY

GOOD PAY

Group insurance.

Paid vacations

GOOD FUTURE

NATIONAL TEA CO.

1000 N. Crosby Street
(1000 North—600 West)

INSURE YOUR FUTURE

by a well known firm, dealing
in printing supplies

Opening for a Porter

and women for cleaning
in newly furnished offices

Satisfactory wages from the
start

HARRIS SEYBOLD
POTTER CO.

112 WEST HARRISON ST.

LABORERS

Good Paying Steady Jobs

Michigan Steel
Supply Co.

630 NORTH GREEN ST.

SEWING GIRLS

To work on upholstered chairs

Top Wages and Plenty of

Overtime

OXFORD LIMITED

845 WEED STREET
Chicago

GIRLS WANTED

DAY or NIGHT WORK
CLEAN, LIGHT FACTORY
WORK

(Premium for Nite work)

LANZIT

Corrugated Box Co.
2425 SO. ROCKWELL

GIRLS & WOMEN

FOR ASSEMBLY WORK

40 hour week

Good salary and working

conditions

AMERICAN RAW HIDE

MFG. CO.

1103 N. Branch Street

Chicago

WOMAN OPERATOR

Single needle straight sewing on
shower curtains; also Metropolitan
Suffling machine operators. 75c to
\$1.00 per hour. Steady

FABRICATED PRODUCTS CO.

345 West Hubbard

WAITRESSES

Experienced or inexperienced —
6 nights a week — Also Waitresses
for week ends. — Apply any eve-
ning after 6 p. m. Ask for 'Johnnie'

FUN'S A. POPPIN

3345 N. Western Avenue

WEL. 1158 — Chicago

TYPIST

and
GENERAL OFFICE WORK

No experience necessary

L. J. BAKER & CO.

30 West Washington St.

Room 1407 Chicago

CANDY WORKERS

Pleasant working conditions

Good Pay

THE HOUSE OF MERRICK

6334 Roosevelt Road

Tel. Estbrook 2388

COUNTER GIRLS

For Candy and Pop Corn Machines

Short hours. — Good salary

Steady work

MILO THEATRE

1821 South Loomis Street

HELP WANTED

We Need

MEN and BOYS

For Pressroom Work

— ALSO —

General Factory Work in Engraving Department
and Other Departments

Time and half over 40 hours. — Day and night shift. — Good
Wages. — Good working conditions. — Permanent work

— Apply —

2436 West 15th

We need immediately

6 Drop Forge Die Sinkers

Steady work throughout the year
Time and a half after 40 hours

— APPLY —

ARMSTRON BROS. TOOL CO.
317 N. FRANCISCO AVENUE

GIRLS AND WOMEN

WANTED

TO MARK LINING

PERMANENT WORK — GOOD PAY

J. P. SMITH SHOE CO.
671 NORTH SANGAMON STREET

WE NEED AT ONCE

DOCK MEN
FREIGHT HANDLERS

Good Wages
Good working conditions

Steady work

Apply

INTERSTATE
HOTOR FREIGHT
SYSTEM

1833 CANAL STREET

Auto Mechanics

No Reconversion Problem at

GOLD COAST
MOTOR SALES

You Can Earn \$85 to \$100
Per Week with

FORD, MERCURY and
LINCOLN DEALERS

1510 N. Clark St.

DEL. 3100

Men and Women

EX-SERVICEMEN
Select your position with a good
future at

FREDERICK POST CO.

Good pay in shop or office
The Best Place to Work In
Excellent working conditions

The Frederick Post Co.

3630 AVONDALE AVENUE

3600 North — 3700 West

American — Airlines

needs immediately

PORTERS

for Municipal Airport

18 years or over apply ONLY

Alternate shifts

\$125.00 per Month to start with

Very good trade

Apply

4848 W. 63RD STREET

Girls and Women

Sewing machine operators

With or without experience

Good salary

ATHLETIC SHOE CO.

918-934 N. Marshfield Ave.

320 S. Franklin — Wab. 4168

We Have Immediate Need For

F-I-N-I-S-H-E-R-S

Also allaround hand workers. Ex-

perienced on fine custom coats. —

Permanent. Good salary. Future

opportunities. Apply at once

I. SPENCER & CO.

320 S. Franklin — Wab. 4168

We have urgent need for

MEN SORTERS

Excellent opportunity for
QUALIFIED MEN

Good wages — Paid Vacations
Good Working Conditions

Steady all year round

Apply To-Day

GARDEN CITY LAUNDRY

3333 West Harrison St.

Phone—Van Buren 7200

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Tretja obletnica SANSo

Ta teden bodo minila tri leta, odkar je bil ustanovljen v Clevelandu na Narodnem kongresu slovenskih Amerikancev Slovenski ameriški narodni svet. V tem razdobju se je marsikaj spremenilo. Zavezniki so strmo glavnili oholi fašizem, barbarski nacizem in japonski militarizem in sklenili s premaganim sovragom premirje. Razdejanje dežele se polagoma obnovljajo, interniranci in ujetniki, kolikor jih ni poginilo po koncentracijskih taboriščih, se vračajo na svoje porušene domove, naši fantje in dekleta se vračajo iz vojske ... Povojno stanje je tu.

SANS je vso to dobo vršil svoje predpisane dolžnosti, katere so mu bile naložene na Narodnem kongresu — za končno zmago Amerike in njenih zaveznikov ter za zmago narodov Jugoslavije v njihovi borbi za svobodo, samoodločbo, novo državo in novo domovino. Dasi smo ob času sprejemanja naših resolucij 5. in 6. decembra 1942 bili zastrti v oblačje lažljivih informacij, smo sprejeli jasen in razumljiv program, ki je vseboval vse panoge političnega in reliefnega dela v korist naše stare domovine Slovenije in slovenskega naroda. Naš program, ki je bil tako jasno začrtan v sprejetih resolucijah, je vključeval ne samo aspiracije ameriških Slovencev napram svoji rojstni deželi in domovini naših očetov in pradedov, temveč je te aspiracije istovetil s stoletnimi željami slovenskega naroda za svojo narodno svobodo, za svojo kulturno svobodo, za svojo politično in ekonomsko svobodo v skupni državi vseh miroлюбnih Jugoslovancev in južnih Slovanov.

Stiriletna osvobodilna borba narodov Jugoslavije, med katerimi so igrali tako veličastno in herojsko vlogo Slovenci, je prinesla končno zmago ljudskim množicam. Narodi Jugoslavije so si pod čudovitim vodstvom maršala Tita kljub vsem zaprekam in potežkočam, kljub vsemu trpljenju in neizmernim žrtvam, kljub nasprotovanju in kljubovanju protinacionalnih in izkoriščevalnih elementov doma, v tujini ali v zavezniških taborih, zgradili novo državo, demokratično federativno republikansko Jugoslavijo, ki je postala kri in meso komaj pred nekaj dnevi. Svobodne volitve, demokratične volitve, volitve borcev, mož in žena, volitve osvobodjenega naroda po vseh delih Jugoslavije, so jasno pokazale in dokazale voljo in željo preproste ljudstva. 6.725.049 Jugoslovancev in Jugoslovanek je močno spregovorilo in pritisknilo pečat odobritve svoji Narodni osvobodilni fronti. 707.422 glasov je bilo oddanih proti. Skupaj se je volitev udeležilo 7.432.471 volilcev, največje število v zgodovini Jugoslovancev. Prvičkrat je volila jugoslovanska žena, prvičkrat jugoslovanski vojak. Volitve so bile svobodne, mirne, zgledne za deželo, ki ji je inozemstvo nadelo priimek: balkanska smodnišnica. Mlada Jugoslavija, ki je vzklikala na ruševinah bivše umetne, nebratske, neljudske Jugoslavije, je pokazala vsemu svetu svoja načela o demokraciji z volitvami kot je pokazala svojo junaško neustrahovitost v borbi proti okupatorjem.

Ena glavnih točk SANSovega programa je dosežena po treh letih naporena, a koristnega dela. Niso pa še dosežene druge točke.

Slovenija še vedno ni celotno združena. Slovenci še vedno trpijo v Trstu in ob Soči, nad njimi še vedno gospodarijo bivši fašisti in gestapovci, sedaj v službi zaveznikov. Slovenija je še vedno porušena, lačna in gola, dasi delajo vsi ljudje s podvojenim silo in z nepopisnim navdušenjem. Dokler vprašanje meja niso razrešena in dokler narod doma potrebuje tuje pomoči, dotlej tudi SANSovo delo ne bo končano.

SANS je ni popolna organizacija, še vedno ni dovolj kompaktno in močno organiziran. Tudi v tem nas čaka še velika naloga. Naše podružnice je treba poživeti in povečati, naše delo po raznih naselbinah je treba razširiti in priključiti v našo sredo tudi one ljudi, o katerih mislimo, da bi morali biti SANSovi člani. Naše organizatorično delo mora zajeti vse naselbine v Ameriki, kjer se nahajajo zavezni Amerikanci slovenskega porekla in njihova mladi. Vse te je treba povezati v naše oserje, da postanemo še bolj reprezentativni in s tem tudi bolj učinkoviti.

Ob SANSovi triletnici si moramo pošteno zavihati rokave, da bomo v prihodnosti še bolj učinkoviti.

Ob SANSovi triletnici si moramo pošteno zavihati rokave, da bomo v prihodnosti še bolj učinkoviti.

DRAMSKI ODSEK KLUBA ŠT. 1 J. S. Z. CHICAGO, ILL.

"Hiša gospoda Harringtona"

Veseloigra v treh dejanjih

V NEDELJO 9. DECEMBRA 1945

v dvorani SNPJ, 2657 South Lawndale Avenue

PRICETEK PREDSTAVE OB TREH POPOLDNE
Vstopnice vpredprodaji 65c; pri blagajni 75c.

O S E B E :

WILLIAM HARRINGTON	Charles Pogorelec
GOSPA HARRINGTONOVA	Minka Alesh
GRACE HARRINGTON, hči	Frances Vider
ROKSI HARRINGTON	Ann Medvešek
BILL CALDWELL	Anton Andres
TONY ANDERSON	Milan Medvešek
MARY BAXTER	Dorothy Sodnik

Režiser MILAN MEDVEŠEK

Suflerka ANGELA ZAJTZ PHILIP GODINA, masker
Čas sedanjih Pohoštvo posodila trvdkaSCHWENK

Po predstavi ples in prosta zabava

Igra MOZINA TRIO

MED POLJAKI in pa sovjetsko okupacijsko armado na Poljskem ne gre vse gladko. Nedvomno so bila mnoga poročila o napetosti med njimi pretirana, a res je, da se v takih razmerah in v položaju, ko je vse iz reda in težav brez konca in kraja, spori neizogibni. Poljska je podpisala pakt zavezništva s Sovjetsko unijo še ko vojna ni bila končana, toda že skoro vsa Poljska je bila osvobodjena. Takrat so si zagotovili drug drugemu prijateljstvo, na eni strani Stalin v imenu USSR, na drugi člani poljske vlade, ki so na vrhnji sliki.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zbuditi zanimanje za našo aktivno pridobivanje novih članov in z ustanavljanjem novih podružnic. Posebna dolžnost za vršitev tega dela na vse načine pripada našim aktivnim članom, zlasti našim odbornikom in podružničnim uradnikom. Posebno one podružnice, ki so zadnje čase kraljmatjale, se naj bi prebudile in zopet vršile tisto delo v korist Slovencev v Ameriki in stari domovini, katerega je slovenski narod v Ameriki s takim navdušenjem prevzel nase na kongresu pred tremi leti v Clevelandu.

SANS JE POSLAL ČESTITKE TITU, SLOVENSKI VLADI IN PREDSEDNIKU AVNOJA

Na redni seji izvrševalnega odbora SANSo dne 17. novembra v Chicagu, je bilo soglasno zaključeno, da se pošljejo ob priliki velike zmage Osvobodilne fronte pri volitvah čestitke maršalu Titu, predsedniku federativne vlade Jugoslavije, predsedniku Slovenske narodne vlade Borisu Kidriču ter predsedniku Provisorske skupščine dr. Ivanu Ribarju.

(Besedilo čestitk, ki so bile poslano po kablju s podpisom SANSovega predsednika Etbina Kristana in tajnika Mirko Kuhla vsled pomanjkanja prostora nismo mogli priobčiti.—Ur)

Kako so glasovali razni kraji Jugoslavije

TANJUG (telegrafična agencija novic Jugoslavije) poroča končne rezultate volitev v raznih delih Jugoslavije.

Ljubljana, ki ima 73.698 volilnih upravičencev v svojem okrožju, je imela odziv 97,8% vseh volilcev. Od teh je po odstotkih glasovalo za Osvobodilno fronto 93%, za opozicijo pa 7%.

Srbija, vključivši Beograd, je glasovala 85,27 za OF, 14,73 pa proti.

Makedonija je oddala 96,05 za OF, proti pa 3,95%.

Bosna in Hercegovina: za Osvobodilno fronto in njene kandidate 95,16%, za opozicijo brez kandidate liste pa 4,84%.

V Črni gori je bil rezultat 98 odst. v prid OF. Nekaj okrajave je glasovalo 100% za Osvobodilno fronto.

Skupaj je v Jugoslaviji glasovalo 7.432.471 volilcev in volilk in sicer je bilo oddanih 6.725.049 glasov za kandidate Osvobodilne fronte, proti njim pa 707.422 glasov.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

POIZVEDBA

Rada bi izvedela za naslov mojega sorodnika Rudolfa Blatinika: je vdovec, star okrog 50 let, doma iz vasi Lepata, fara Hinje pri Žužemberku na Dolenjskem. Po domače Dalinček Rudolf. Pred dvajsetimi leti je živel pri svojem bratu Franku v Newburghu v Clevelandu. Pred par leti ga je neki rojak iz Clevelanda videl v Pennsylvaniji.

Ako kdo rojakov bere te vrstice, ki ga pozna, naj mu to sporoči, ali pa meni njegov naslov. Če bi pa slučajno on sam bral to notico, naj se oglasi pri meni osebno ali pa piše, ker imam iz starega kraja zelo važne novice zanj.

Mrs. Josephine Jazbec, 7305 Myron Ave., Cleveland, O.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

stal tako pogumen in drzen na starost! Morda pa si sedaj nekaj samostojnosti v urejevanju laglje privoščil kot pa dokler je bil naraščal še ves doma. Iz bevskekanja proti Zupanu v ekstremno klerikalnih duhovniških in lajskih krogih je sklepali, da Zupan razvoji Jugoslavije pravilno motri in da simpatizira z narodom, ki bi rad, da ne pride več v nekdanje mizerne razmere. Seveda, sedaj so skrajno slabe, ampak kriva je vojna. Toda ljudje, ki so prišli za krmilo, so ljudstvo oznanili, da bo v bodoče pridelovalo zase in ne več za armado trotoev.

Ivan Zupan je bil na rešetih zaradi svoje naklonjenosti osvobodilnemu gibanju v starem kraju in SANSo že dolgo. Pikali so ga na sejah gl. odbora KSKJ, na sejah nekaterih društev, v Am. domovini in osebno. Je v letih, nič kaj dobrega zdravja, sinovi so se mu vrnili iz armade in mož je resigniral iz službe. S. 1. januarjem dobi "Glasilo KSKJ" novega urednika.

Liston M. Oak, ki je eden izmed urednikov New Leadra v New Yorku, si ne more kaj, da ne bi v skoro vsako številko spravil kaj obklevljivega, kar naj bi smiselilo "Titovo Jugoslavijo". Norčuje se iz zadnjih volitev v Titovi deželi in pravi, da če se je slo res med monarhizmom in republiko, "raje Petra kadar koli kot pa Tita." Sedaj si Petra lahko vzame, ker je brez službe, dasi je priobčil zanj in čaršijski gozdnar v prid že mnogo propagande.

Zagrizeno urejevan list zastruplja. Namreč zastruplja take čitatelje, ki stvari, ki jih berejo, ne morejo toliko prebaviti, da bi bili v stanju misliti zvraven s svojo pametjo, pač pa sprejemajo vase sovraštvo in hujskanje kot evangelij. Slede mu ne da bi kaj vpraševali in se togote s tistim papirjem vred, ki so ga brali. Papir potrpi, ker ne čuti. Možgani ne morejo, pa se gnjavijo.

Chicago Tribune velja za enega najbolj zagrizenih dnevnikov v Ameriki. Izhaja v nadmilijonski nakladi in na njegovo gradivo so naročeni mnogi dnevniki po deželi. Specializira v propagandi proti Rusiji, komunizmu in Veliki Britaniji. Vendar pa Chicago Tribune ne more nikogar zastrupiti toliko kot čitatelje zastruplja prej omenjeni list, ki specializira s hujskanjem zoper vse, kar kaj diši po "Sovjetski uniji, in se cinično smeje je socializmom na Češkem, v Italiji, v Franciji, v Belgiji itd., ker nočejo po njegovem vzgledu slepo udrihati po mustafarju v Kremlinu. Zastrupljali je tudi Coughlinov list, in zastrupljajo razna sedanja fašistična glasila.

Chicago Tribune priobči čestokrat tudi drugo plat zvona, in to pomaga, da ne more biti toliko škodljiv kot pa so tisti listi, ki izhajajo edino radi hujskanja proti gotovi stvari. Zastrupljali so, kar je bilo v njih moči, tudi komunistični listi, posebno do znane "čistke" in obravnav v Moskvi in še do junija 1941. Nato so postali zmernejši. Toda če se bo propaganda in intrigiranje za zanetev vojne proti Rusiji nadaljevala kot se, bomo spet videli dervišvo tudi na oni strani.

Mussolini ni umrl brez "oporočkov". Nalepljajo jo skrivoma po rimskih stenah in v drugih italijanskih mestih. "Ako se meni kaj zgodi, je naslednik Guido Buffarini-Guidi (bil je tudi on že obsojen v smrt in ustreljen.) Če bo njemu nemogoče nadaljevati, ga nasledi Paolo Zerbini. Poskrbel sem za sklad 60.000.000 lir in zaupniki vedo kje je. Določen je za nadaljevanje socialnega fašizma. (Tako je Mussolini prekrstil fašistično znamenje, od kar je bil v Rimu vržen iz vlade.) Drugi njegov naslednik, Paolo Zerbini, ki ga omenja, je bil fašistični guverner mesta Rim. V viharjih dneh je pobegnil neznano kam. Dejstvo je, da "socialni fašizem" ruje dalje in David Anderson poroča iz Rima v čikaškem "Sunu", da bogati sloj gleda ta pojav z veliko naklonjenostjo.

Dučejev poslednji manifest fašistom govori o možnostih vojne zapadnih sil z Rusijo, in če se dogodi, jim pravi, morate pomagati prvim. Dalje "Italija ne bo še dolgo zrela za republiko, zato obvarujte svojico dinastijo, ki je simbol stare italijanske in rimljanske slave. Ako bodo socialisti in komunisti delali sitnosti, jih ne bo težko najti. So v službi Rusije in plačuje jih s švicarskimi franki. Proti poskusom za uvedbo demokracije v Italiji je treba napeti vse sile. Kar Italija potrebuje, je stotletje socialnega fašizma." Itd. Da-li je manifest res njegov, vedo le zaupniki. Ampak jezik je ves njegov in duh v manifestu popolnoma fašističen. Njegovim pristašem mora ugajati, drugače ne bi riskirali kože s tem, da ga tepijo po stenah in potiskajo pod duri.

Uvodnik v New Leadru z dne 24. novembra razpravlja o zadnjih županijskih volitvah v New Yorku in prijema LaGuardijevega županskega kandidata Newbolda Morrisa, češ, saj je fin človek, toda le čemu se je vrget v kampanjo, ko je vendar vedel, da ne more biti izvoljen! Omenjeni list je agitiral za kandidata republikanske stranke, ki je bil označen ob enem tudi na listi takozvane liberalne stranke. Zanj se ogreva New Leader, David Dubinsky in nekaj takozvanih socialdemokratov (ne vsi!). Na drugi strani je delavska stranka s komunisti vred podpirala kandidata demokratske stranke. Slednji je zmagal — in bi bil zmagal tudi brez glasov, ki jih je dobil na listi Hillmanove delavske stranke. A kar je interesantno je to: Nekeč je New Leader, ko je bil pod Jamesom Onealom še socialistični list in glasilo socialistične stranke, pobijal najbolj listi argument, s katerim so napredne volilce najbolj plašili. Namreč, "saj vemo, da je socialistični kandidat dober, morda najboljši, ampak čemu boš vrget svoj glas proč, ko vendar veš, da ne bo izvoljen! Glasuj za tega in tega, ker ta bo izvoljen in tudi ni napaden človek." S takimi časopisi in s takimi voditelji, ki jih hvali N. L., delavskega gibanja v tej deželi nikoli ne bo. K sreči pa so brez pristašev, kajti masa raje sledi tistim, o katerih čuti, da niso dvoobrazni. Če ima opraviti z reakcionarjem, raje vidi, da pride mednje brez "liberalne" maske.

Črna borza največje raketirstvo za izrabljanje bednih v Evropi (Nadaljevanje s 1. strani.)

skladišča živil in blaga v Franciji, in pa prevažanje, po cele troke raznih stvari "obrnili" na črno borzo. Vzelo je dolgo, predno se je vojaški oblasti posrečilo temu storiti konec, oziroma vsaj omejiti tatvine. Nekaj častnikov je bilo obsojenih na dolge zaporne kazni, še več pa vojakov. Govori se, da so nekateri izmed njih le žrtve častnikov, s katerimi so delili denar in blago kradli po njihovih navodilih, ali da so nalašč "mižali", na obravnavi pa so se delali nedolžne in užaljene.

V Neaplu v Italiji so prišli ameriški troki, naloženi z blagom, v tolikšno nevarnost pred napadalec (Italijani), da so jim morali oboroženo varstvo potrožiti. A tudi nekaj naših vojakov v Italiji je zapeljal pohlep po dobičkih, ki jih človek, ki ima kaj prodati, lahko naredi na črni borzi. Skoda v vsakem slučaju pa imajo najbednejši. Posebno, ako živijo, ki so jim namenjena od UNRRA, brezvestnezi ukradejo in jih prodajajo za drag denar onim, ki lahko plačajo.

Obravnava proti vojnim zločincem v Nuerenbergu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kler ga mu ni nekdo zašepetal v uho.

Dvajset obtožencev

Za enkrat se je to sodišče pripravilo za obravnavo le proti dvajsetim glavnim obtožencem, ki so bili Hitlerju najbližji in za ogromne vojne zločine poleg njega najbolj odgovorni.

Glavni obtožencev je Herman Goering, ki se še vedno čudi, kako je bilo mogoče, da je padel s pedestala, kajti Goering je v tretjem rajhu veliko pomenil in z njim med drugimi nacistični vodilni propagandist Goebbels, ki je izvršil samomor raje kot pa da bi ga sodili "manjvredni" ljudje. Med obtoženci je tudi najspretnejši nemški diplomat, oziroma intrigant, Franz von Papen, Hitlerjev minister za zunanje zadeve Joachim von Ribbentrop, Rudolph Hess in 16 drugih.

Vsled Aldermanovega monotonega branja je neki dan obrnil vso pozornost nase Herman Goering, ker je napravil nekaj vpadov in pa ker ima teatralen nastop. Sodnik ga je moral pozvati k redu. Najbolj pa je vse skupaj potegnil Rudolph Hess, namreč vse, razen ruske psihijatije.

Simulirana blaznost

Ko je Rudolf Hess kmalu med vojno prispel z letalom v Anglijo, je bila to svetovna senzacija. Ko je odšel iz Nemčije, je bil on prvi za Hitlerjem in njegova desna roka. Le čemu je tak človek "pobegnil" v Anglijo, ki je v vojni s Hitlerjem! Angleška vlada je Hessa zaprla v vilo in ga zastražila, a javno še sedaj ni povedala, čemu je prišel tja. A tajno se je kmalu po njegovem prihodu sušljalo, da je podvzel ta drastični korak ne vsled pobege pred firerjem, ampak da bi angleško vlado pridobil za umik iz vojne, v nagrado pa bi si ohranila svoj imperij. Nemčija se ne bi več umešavala vanj. A v zameno pa bi morala dati Hitlerju proste roke na vzhodu, to je, proti Rusiji. Churchill te ponudbe ni hotel sprejeti, čeprav je vedel, da bo odšel vsa peza nemškega letalstva, ki je bilo tedaj na višku, vržena na Anglijo.

Hess je po tej neuspeli misliji začel večkrat hliniti znake duševne nenormalnosti. Ljudje, ki so imeli opravka z njim, so rekli, da bo blaznil. Na obravnavi v Nuerenbergu je to res "storil". Nobene stvari se ni mogel spomniti. Ko so prosekutorji brali obtožnice, je on bral knjigo, čisto narobe obrnjeno, ali pa štrlel tupo predse.

Kaj torej storiti s tem vojnim zločincem? Nu, naj psihiatri doženejo, da-li spada v bolnišnico ali kamor že. Pregledali so ga sovjetski psihiatri in kratkoma izjavili, da blaznost le simulira. Angleški in ameriški se niso hoteli izreči tako naravnost, ampak le po ovinkih namignili, da morda res le simulira, a možno je tudi, da je res bolan. Njegov zagovornik se je nato dušal pred sodnikom, da se mora njegovega klienta izpustiti iz seznama obtožencev, ker vsled svoje duševne nezmožnosti ne spada na obravnavo ampak v bolnico.

Hess napravil konec komediji

Dne 30. novembra je napravil tej komediji konec na obravnavi Hess sam z izjavo, da je duševne hibe ves čas le simuliral, istotako "živčno bolezen". Ima prav tako dober spomin kot zmerom, je dejal, in da je popolnoma zdrav ter pripravljen na obravnavo, dasi ne prizna veljavnost tega sodišča.

Reporterji so hiteli k brzojavom, da naznanijo to senzacijo, sodnik je ves osupljen obravnavo prekinil in Hessov zagovornik pa se je vpraševal, kdo pravzaprav je blazen: ali on (zagovornik), ali njegov klient! Hess pa si je mislil: Imenitno sem jih potegnili!

"Highland Nursing Home"

Dom za bolnike in onemogle. Ako imate bolnika, ali stare ljudi, kateri rabijo bolnišniške oskrbe, se lahko obrnete na naš dom. Bolničarke so na delu ponoči in podnevu. DOBRA HRANA IN POSTREŽBA.

Cena od slučajev.

Kristina in Vincent Pugel

3009 West Highland Blvd. Milwaukee 8, Wis.
Tel. WEST 6172

Ko so ga vprašali, čemu je to storil, je dejal, da vsled posebnih "taktičnih" razlogov. Več ni hotel pojasniti.

Zanimiva razkritja

Pomožni ameriški prosekutor Alderman je med drugim prebral dolgo Hitlerjevo pismo, ki doslej še ni bilo nikjer v javnosti. Našli so ga v državnih arhivih. Norčuje se iz takratnega angleškega in francoskega premijera Chamberlaina ter Daldierja in pravi, da če bosta še kdaj silila k njemu, ju bo sunil v gobec in treh urah ter ju vrget po stopnicah.

Japonskega cesarja primerja k bivšemu meščastemu ruskemu carju, in pa da so mu japonski državniški rekli, da je vojna prej ali slej z Zed. državami neizogibna. Hitler jim je dejal, da bo imel prednost tisti, ki bo prvi udaril.

Za uničenje Poljske

General Brauchitsch mu je dejal, da si upa Poljsko premagati v dveh tednih. Dobro, kajti če bi vojna z njo morala trajati leto ali dve, je ne bi riskiral, pravi Hitler v pismu.

Glede pakta s Stalinom pravi v istem memorandumu, da vsaka država take pogodbe drži le dokler ji prija. Stalin se bo pakta držal, dokler bo smatral da njemu koristi, ugotavlja Hitler. Stalina je imel za bolnega, in čim umre, bo Nemčija udarila v Rusijo. Udarila je vseeno.

V pismu določeno govori o narčtu za uničenje poljskega naroda in za naselitev Poljske z Nemci. Tako bo Nemčija dobila skupno mejo z Rusijo.

Glede masnega trebljenja Poljakov je dejal, da ga to ne ženi. Saj je tudi Genghis Kan moril na debelo — poklal je milijone moških, žensk in otrok — pa ga zgodovina smatra le za velikega graditelja države. Ker je bilo pismo napisano še predno se je vojna pričela, ga je prosekutor predložil v dokaz, da so naciji kovali načrte za vojno že dolgo in jih imeli pripravljene do najmanjše potankosti.

Obtoženci žele prič

Zagovorniki obtožencev so vzbudili precej presehečenja s sugestijami, da bi bilo dobro povabiti v bran svojih klientov priče tudi iz Anglije in Zed. držav. Imenovali so bili mnogi ameriški izolacionisti, pa člani angleškega "Cleveland Set". In namigavali so, da so vojni zločinci tudi v zmagovitih deželah. Obravnava bi bila lahko torej še bolj zanimiva, če bi se pogledalo za kulise iz onih dni, ko se je Hitler histerično oboroževal, rohnil in pretel, ne da bi zapadene sile kaj ukrenile proti njemu. Na podlagi versajske pogodbe in statuta lige narodov bi morale. Vendar pa daje obravnava v Nuerenbergu za zgodovinarje zelo veliko važnega materiala. Današnja javnost pa se zanjo zelo malo zanima.

Prebivalstvo Zed. držav zelo naraslo

Iz števnege urada (Census Bureau) poročajo, da imajo Zed. države že nad 140 milijonov prebivalcev. Po številu ljudstva je torej to tretja največja neodvisna dežela na svetu. Na prvem mestu je Kitajska, na drugem Sovjetska unija in na tretjem Zed. države.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure popoldne, postaje WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchar

OUR MEDDLING IN CHINA

The hypocrisy of America's China policy has never been more clearly revealed than in the recent series of official statements designed to defend our intervention in that country's internal struggle. Secretary Patterson, for example, asserted that there was "no danger of our troops becoming involved in civil war in China," but added that the areas seized by American troops would be turned over to Chungking forces and that if the Chinese Communists resisted, the Americans would "react with vigor and success." He defended the dispatch of American marines to key points in North China on the ground that they were needed to disarm the Japanese, but Ambassador Hurley, who recently resigned, contradicted this a day later by admitting that the Americans were sent to prevent the Japanese from surrendering to the Communists. Similarly, although the American embassy in Chungking denied reports that the United States was planning to equip seventy Chungking divisions or that a \$64,000,000 loan had been granted for the purchase of American arms and ammunition, General Wedemeyer, also in Chungking, admitted that this country was prepared to arm thirty-nine divisions. An independent dispatch from Kunming states that 35,000 tons of American ammunition, guns, and equipment had been handed over to the Kuomintang authorities under Lend-Lease, while another report told of the presentation of a large number of American planes to Chiang Kai-shek, including enough transport planes to meet all of Chungking's needs for the next five years. And as if this evidence of intervention were not sufficient, General Wedemeyer declared that the possibility of increased military aid for the Kuomintang was being discussed at a high level, presumably in Washington.

Meanwhile, the futility of our course in China is daily becoming more apparent. The Chungking forces are not going to be able to take North China and Manchuria from the guerilla armies unless American troops help do the fighting. Such action would not only be indefensible; it would be dangerously provocative. One can imagine the sort of reaction it would provoke in Moscow. Although Russia has maintained strict neutrality toward the Kuomintang-Communist struggle, it would be wrong to confuse neutrality with indifference, particularly where Manchuria is concerned. The Sino-Soviet pact showed that Stalin was ready to meet the United States halfway in an effort to bring about stability in China. But Ambassador Hurley's policies have destroyed the basis of that understanding, imposing upon this country the necessity of finding a new way out. Withdrawal of foreign troops, both American and Russian, and the termination of arms shipments to China are essential first steps toward establishing a new internal balance in China and preventing the civil war from becoming an international test of power. — The Nation.

THE PUBLIC DEBT LOAD

You owe \$1,900. So does your wife and so does every one of your kids. It's the American individual citizen's share of the national debt. Who is it owed to? The late President Roosevelt—who ran up most of it—said we owe it to ourselves, but he meant that some of us owe it to some others of us. You actually owe and will pay interest on the following amounts: To bankers \$1,102; to insurance companies \$228. You owe to the "general public," that is to Tom, Dick and Harry, \$562. Tom and Dick are guys who make more than \$5,000 per year anyhow. Harry makes less than \$5,000 per year, so you are Harry. You and the other Harrys will pay on principal and interest: of the debt about five dollars for every dollar you or any of the other Harrys will receive. That's how we owe the national debt to "ourselves." You will pay it, too, make no mistake. Some you'll pay in withheld income tax that you can see going out as you pay it out. The rest will be paid by you in "invisible" taxes—the pickpockets of governmental finance. — United Mine Workers Journal.

Wailing of the Worshippers of Mammon

By RAYMOND HOFSES,
Editor, Reading Labor Advocate

Capitalism's chickens are again coming home to roost — and they are messing all over the place. Moreover, the same voices which have been raised in consistent defense of the system of economic individualism, competition and human exploitation now are wailing about the results of the game they have insisted upon playing. Having exalted the anti-social rules of unbridled self-interest to the status of a religion, the worshippers of Mammon are now viewing with frightened eyes the hell into which their cruel, selfish god is leading them. Listen to the plaints of those who still speak for private capitalism as labor threatens. How those apologists for capitalism bleat because working people — the people whose labor created all the wealth there is and who own so little of the fullness of their own creation — are now seeking personal and group advantages and giving no thought whatever to the general welfare of society. What did these apologists for capitalism expect? Haven't they been glorifying the go-getter throughout the lifetime of all who live today? Haven't they taught their infants that financial success is the highest virtue? Haven't they made the millionaire and the billionaire peerless paragons for the veneration and emulation of youth? Yes, all down through the present generation Socialists have been snubbed when they spoke of the common welfare, ridiculed when they advocated a distribution of wealth on the basis of social service, derided as "dreamers" when they urged the abolition of poverty and persecuted as dangerous people when they unfurled a crimson banner to symbolize the red blood that makes all men brothers. A writer in one of the nation's leading magazines calls attention to what he evidently views as a lack of social concern revealed in the automobile union's argument for a 30 percent wage increase. He

says that if it be true that the companies could raise wages and still make profits without increasing the prices of cars, then it is also true that cars could be sold cheaper to everybody if wages are left where they are. That writer expects the automobile workers to care about the general public — with the profane slogans of capitalism ringing in their ears: "A man has a right to all he can get." "The law of supply and demand." "If he has the brains to get the dough, give him credit."

Well, that's the code of capitalism, isn't it? That's what we Socialists were told when we argued against class injustice, wasn't it? That's what workers have been hearing all their lives, isn't it? So what right has anybody to expect that personal and group interest should be discarded now or that social welfare should even be recognized?

No, socialists should be the last people on earth to assert that questions of economy should be settled on the basis of group interest; they view industry as one complete whole; they argue for an economy under which all workers of all lands will share in the benefits of science and industry.

But Socialists are not foolish enough to expect workers to unlearn the lessons that a selfish capitalist generation has taught them; election returns in which foolish people rejoice show how the minds, as well as the bodies, of workers have been warped to fit with the morals of capitalism.

But neither will Socialists accept responsibility for the things that are happening today or for the evils that loom ahead.

If the common man seeks only the welfare of his group; if inflation afflicts the land; if, in the end, freedom is lost and fascism

THE MARCH OF LABOR

ELEVEN NEW BILLIONAIRES

There are eleven more "billionaires" in America than there were before Pearl Harbor, according to a United Press survey. Of the 41 concerns with a billion dollars or more in assets, seven are industrial or manufacturing concerns

	Assets
Standard Oil of N. J.	\$3,490,309,946
General Motors Corporation	\$2,144,187,143
U. S. Steel Corporation	\$2,082,374,183
E. I. du Pont de Nemours	\$1,194,597,765
Socony-Vacuum Oil	\$1,057,969,363
Bethlehem Steel Corporation	\$1,132,714,197
Ford Motor Co.	\$1,021,325,159

The Security and Exchange Commission disclosed that the net working capital of corporations, exclusive of banks and insurance companies, from January through March 1935, reached the record high of \$49,900,000,000. The commission said that during the first quarter of 1945, working capital increased by \$1,400,000,000, a higher rate even than in 1944. This increase, the commission confirms, can be fully accounted for by profits after taxes and dividends paid out.

Especially useful in the reconversion period will be the \$2,300,000,000 piled up in refundable taxes during the war. This is a juicy chunk of credit which will go far toward continuing industry on its present profitable path. — (LPA.)

NOBLESSE DIDN'T OBLIGE

One can sympathize completely with the desire of Jack MacNider's family to have him home after two years of honorable military service in the Pacific. At 18, his education has been interrupted. But there are thousands of families, thousands of veterans, in exactly the same situation. Young MacNider enjoys the unique position of being the son of a brigadier general who served under Gen. MacArthur. When he is sent home by plane at the special order of the latter; when he receives his discharge by special order from Washington though lacking the points required of other young men — then a body blow has been struck, in behalf of privilege, at all the objectives of fairness and justice for which the point system was devised. Not many persons will blame the young man himself. But many enlisted men are returning, as from all wars, with a healthy gripe against officers. Special dispensations like the MacNider affair can turn that gripe into an unhealthy one. — The Chicago Sun.

Labor's Stake In Industry

Unorganized labor is speechless, without vote and without representation. Only when labor is organized can it become articulate and exercise its suffrage and fulfill its obligations. Only through organization can labor's industrial citizenship be established and only through organization can the duties of such citizenship be imposed on labor.

There will be no industrial peace in this country or anywhere else until the nature of labor's share in industry is recognized and accommodated. Labor has a stake in industry and one cannot say to it that the workings of industry or its income or profits are none of labor's business. A worker's job is his livelihood; it is the bread and butter of his wife and children. One cannot say to them that this is none of their business. Everything that affects their bread and butter is their business. They are reasonably and instinctively concerned

forces the unity which economic individualism scorned.

That will be the consequences of capitalism. It will be the price that mankind must pay for its failure to cooperate in the Socialist way.

Does the future look gloomy? Sure! All the evils that Socialism tried to avoid are coming to pass. We can't have capitalism without paying for it.

with it. Recognize this interest accord this concern and labor will do everything in its power to promote the welfare of the industry in which it has such a vital stake.

But blind, unthinking, atavistic employers refuse to recognize labor's right to participation in the operation of industry. They want to disfranchise and disinherit labor, and then they complain why there is so little confidence in them and such lack of cooperation from labor.

And so labor and management are brought together in conference in Washington, and there is a great hurrah about it in the land, for the most prominent, the most authoritative leaders of both labor and management participate in the conference. And then we are informed that the principle of collective bargaining has been fully accepted by both sides. Whereupon the conference proceeds to go into a huddle about how to make the principle stick; how to give it practical effect.

And I say that unless labor is fully recognized, unless the union shop is accepted, unless collective bargaining is put into genuine effect, all these high sounding declarations of principle and avowals of affection are just so much hokum.

The conference itself will be a farce and a hoax if it does not come out forcefully and unequivocally for the union shop.

Max Zaritsky.

This world needs a lot more philosophers than it needs new philosophies!

AMERICAN CIVIL LIBERTIES ADVANCED BY ACLU

On November 24 the American Civil Liberties Union celebrated its twenty-fifth anniversary by holding an all-day conference on the question of the future of American liberties. Founded in 1920, during the worst spasms of the Palmer raids, the ACLU has not only served as a vigilant protector of civil rights but has labored constructively for their expansion. Under the leadership of Roger Baldwin, the organization has taken a very broad view of its function. It has, in fact, been criticized for its defense of the rights of such fascist persons as Gerald L. K. Smith, as well as those of Communists, Socialists, trade unionists and the persecuted minority groups.

In the quarter-century battle for World War II the ACLU has been in the fight against Mayor Frank Hague's blackout on free speech in Jersey City; it organized the defense of Scopes in the famous Tennessee "monkey trial;" it took a leading part in getting pardons for Mooney and Billings. The defense of persecuted citizens of Japanese ancestry has been largely in its hands. And, finally, during World War II the ACLU has defended the conscientious objectors.

On the more constructive side this organization has been active in securing Supreme Court decisions and legislative action which have widened and made secure the rights of citizens. Due to its activity the post office censorship over literature sent through the mails has had new limits set. The right to distribute leaflets on the streets has been widened and assured. Participation of Negroes in primaries and elections in the South has been advanced. The results of all these efforts are evident in the fact that during the past 25 years there has been a diminution of mob violence, lynchings, raids on aliens and denial of minority rights. No organization in America is more deserving of applause than the ACLU.

SOME ODDS AND ENDS

The Grace Lines, in huge ads, announce they're about to start a big fleet of tourist ships to all parts of the western hemisphere. There's a bunch of GI tourists in Europe and the Pacific who'd be happy to make the tour. — John Paine for Federated Press

—The person that always says just what he thinks at last gets just what he deserves.

—Reputation is a bubble which man bursts when he tries to blow it up for himself. — Carleton.

Mr. Molotov in his latest on Allied relations takes a firm but friendly and conciliatory line. The let's-fight-Russia element in our midst will never forgive this treachery. — "Senator Soaper" in the Cincinnati Times-Star.

China is apparently the first country to recover from the effects of the war. After eight years of invasion, the Central Government and the Communists have resumed fighting just where they left off. — Howard Brubaker in The New Yorker.

—Worry is interest paid on trouble before it falls due. — Dean Inge.

—The gent who wakes up and finds himself a success hasn't been asleep. — Wilson Mizner.

When Management explains its view, I think "How sensible and true!" When Labor makes its answering plea, that also sounds okay to me. Well, then, both crowds of them being so intelligent, why in thunder don't they get together and get to work before the country goes under? — The New York Times Magazine.

THIS SEEMS A FAIR QUESTION

The "Wall Street Journal" tells us: "American industry, the most efficient in the world, is going to be a lot more efficient."

"New machines are being installed. Some can do twice as much as their predecessors. Companies are rearranging production lines to make output smoother and faster."

That's progress! But will the "Wall Street Journal," or some other spokesman for capitalism, kindly tell us how that kind of efficiency can be maintained unless the workers are given more money and a shorter work day?

MARCH OF TIME

The results of the French elections have heightened the consternation already aroused in the frightened breasts of the die-hard "Free Enterprisers" by the overthrow of war-time Premier Winston Churchill and the victory of the Labor party in Britain. Both in Britain and France the ultimate goal of the new governments is Socialism. There is some difference only in the precise methods to be used and in the speed at which that goal shall be attained.

France and Britain are two of our allies in the war just concluded (or is it yet concluded?). British particularly is the center of the world's largest empire and the very birthplace of free enterprise, which is a term of recent coinage, synonymous with "capitalism."

The fear and the alarm expressed by the spokesmen of free enterprise is therefore understandable. The cold, stark fact that the peoples of these two great nations have committed themselves to a program perilously close to the already solidly established economic system of Russia, the second largest nation in extent of territory, natural resources and population, is something that cannot be lightly considered from the view point of this so-called free enterprise. The possibilities and eventualities are certainly frightening; they are indeed, catastrophic. We may add, too, for the adherents of uncontrolled free enterprise that the eventualities are inevitable.

Not only in Britain and France are the workers on the march. Tito's victory in Yugoslavia is conclusive also and his National Front programs elsewhere. It is the same with minor variations in most of the rest of Europe. The dawn of the "era of the common man" as our own Henry Wallace has expressed it is at hand and time will not turn backward. — Miners Voice.

Jobs, Slavery and Disaster

Now comes Vice President James L. Donnelly, of the Illinois Manufacturers Association, to "second the motion" and sound the warning that a law to guarantee a job for every American will result in national calamity and the destruction of personal freedom.

Perhaps there are many people who expect Socialists to disagree with "that man Donnelly." Well, we do disagree—but with reservations.

We are not at all sure that every worker can have both security and freedom—within the limits of a class economy.

By that we mean that if workers permit advocates and beneficiaries of the private-profit system to give them security they must also permit the givers to control their lives.

The only way in which workers can have security and freedom is to get the security for themselves. When they do that they can control themselves.

How can workers get economic security for themselves? The answer is by using their united power—at the polls, so long as the opportunity belongs to them—to abolish the capitalist economic system, to make industry the socially-owned property of the people and to produce wealth for use instead of for private profit.

That is the Socialist program for security—and that program fits with freedom.

Vice President Donnelly is thinking of the preservation of the capitalist class economy. Therefore we can agree that he is sincere in his predictions.

Donnelly knows that social controls within a class society must kill either class privilege or individual freedom.

Workers who want to be both secure and free better learn that a better society is possible. That is the message of hope that Socialists have been broadcasting. — Reading Labor Advocate.

"Big Business" Didn't Risk a Cent

Corporations made huge profits out of the war, but did not risk a nickel to help Uncle Sam win. On the contrary, during the war years corporations reduced their total "plant and equipment investment" by \$3,600,000,000.

That startling fact is revealed by a Federal Reserve "Bulletin." It shows that, when the Japs hit Pearl Harbor in December, 1941, all corporations in the United States, except banks and insurance companies, had \$100,300,000,000 invested in plant and equipment.

By March, 1945, when the war was almost over, they had reduced their investments to \$96,700,000,000.

There was a great expansion of factories and production machinery during the war, but it was paid for by the government, the "Bulletin" explains. In other words, Uncle Sam took all the risks.

Now the war is over, but the country faces another great emergency—peacetime unemployment. Will the corporations continue to play "safety first"? Or will they invest billions of dollars in new plants and equipment, and thus help provide jobs for millions of men? — Labor.

MISERY IN EUROPE

"The resistance of Europe is very low," wrote C. L. Sulzberger in a dispatch from London to the New York Times of November 13. "Tuberculosis is rife. The very young and the very old especially are beginning to die in droves as the autumn leaves fall." Mr. Sulzberger's article served as an introduction to two pages of reports providing details of living conditions in all parts of Europe. In only a few countries is it possible to say that the situation is improving; in most of them people face a winter of cold, malnutrition, and a high incidence of disease. It will be a miracle if no epidemics break out; if they do, they will be hard to control. The Times survey, a notable piece of newspaper enterprise, added potent arguments to those brought forward the next day by President Truman in a message to Congress requesting an additional appropriation of \$1,350,000,000 for UNRRA. Present funds available for relief work will be exhausted by the end of the year, the President pointed out, and with the liberation of China UNRRA's operations had to be vastly extended. But before Congress can act on this request, it must pass on the bill appropriating \$550,000,000 in completion of the initial American pledge to UNRRA, a matter about which it has been bickering for weeks. In the House the Republicans succeeded in attaching a rider forbidding use of any of the funds in countries where censorship hinders American correspondents in writing about UNRRA's activities. This maneuver has been condemned by Se-

nator Vandenberg in terms which we trust will shame his fellow Republicans. "I am unable," he said, to make mercy an arbitrary hostage to the lifting of the iron curtain at this tragic moment in human history. . . . The iron curtain is in the control of governments. It is the people in these areas who die for want of bread." — The Nation.

CHILDREN MAY SUE "LOVE PIRATES"

We would like to give Federal Judge Evan A. Evans of Chicago a pat on the back. He has just ruled that children whose home is broken up by an outsider have a right to sue for damages.

It would appear that Wilfred Daily of Oil City, Pa., had a nice wife and four children. Everything was lovely until Mrs. Marian Lammers Parker, a wealthy heiress, came along.

She had a "hubby" who was in the navy, but she liked the looks of Daily, and he liked the looks of her fortune. So they marched off together.

Mrs. Daily decided to permit Wilfred to have his freedom, but presented his girl friend with a suit for alienation of affections.

She followed that up by filing a suit for damages in the name of her children. The lower court threw it out on the ground that there was no "precedent" for such a thing. Judge Evans and his associates on the Circuit bench reinstated the case, holding that, precedent or no precedent, "love pirates" should pay for damage done. We think so, too. — Labor.